

Onderzoeksrapport

‘Iedereen heeft zo z’n beperking, toch?’

Onderzoek naar **het beeld dat** ouders en verwijzers hebben over de **zeer moeilijk lerende** kinderen op Talita Koemi en wat Talita Koemi al doet op het gebied van passende beeldvorming.

Anne Lam – 508786
Anne van der Burgt - 494459
Onderzoek & Innovatie –Pedagogiek
Hogeschool van Arnhem en Nijmegen
Mei 2016

2016

Moeder van kind met syndroom van Down, 2016

‘Ik heb altijd al een zwak gehad voor deze kinderen. Voor mij was het hebben van een kind met Down een pluspunt, twee zieltjes die bij elkaar horen.’

‘Iedereen heeft zo z’n beperking, toch?’

Onderzoek naar welk beeld ouders en verwijzers hebben over de **zeer moeilijk lerende (ZML)** kinderen op Talita Koemi en wat Talita Koemi al doet op het gebied van passende beeldvorming.

Het onderzoek is verricht ten behoeve van het studieonderdeel “Onderzoek & Innovatie” van de opleiding Pedagogiek van de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen. **In opdracht van Talita Koemi is het onderzoek uitgevoerd.**

Naam van de auteurs: Anne van der Burgt & Anne Lam
Hierna ook wel genoemd: de onderzoekers

Plaats van uitgave: Nijmegen

Naam van uitgevende organisatie: Pedagogiek Hogeschool Arnhem en Nijmegen

Datum: **4 juli** 2016

Voorwoord

Voor U ligt het onderzoeksrapport “Iedereen heeft zo z’n beperking, toch?”. Wij zijn Anne van der Burgt en Anne Lam. Twee studenten van de opleiding Pedagogiek aan de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen. Vanuit deze opleiding hebben wij de opdracht gekregen om **als duo** een onderzoek **uit te voeren** binnen een praktijkorganisatie. **In het onderzoek willen wij de beeldvorming van ouders en verwijzers met betrekking tot de ZML kinderen, voorafgaand aan de plaatsing op Talita Koemi, in kaart brengen. Daarnaast willen we onderzoeken wat Talita Koemi al dan niet doet om een reëel beeld van de doelgroep naar buiten toe over te brengen.** Op grond van de verworven kennis en inzicht is een projectresultaat tot stand gekomen. **In het projectresultaat is tevens het implementatieplan te vinden. Dit plan is weergegeven** in een apart bestand.

Met veel plezier hebben wij aan **het** onderzoek gewerkt. Hiervoor willen wij verschillende mensen bedanken. Tijdens het onderzoek hebben wij diverse ouders mogen interviewen, de orthopedagoog van VSO de Marwindt en de directeur en psycholoog van Talita Koemi. Wij willen **hen allemaal** hartelijk bedanken voor **de medewerking** aan **het** onderzoek. Mede dankzij **hen** is dit onderzoeksrapport tot stand gekomen. Daarnaast willen wij onze opdrachtgever Metina Fransen noemen. **Wij willen haar bedanken voor haar begeleiding tijdens het onderzoek en de tijd die zij eraan besteed heeft.** Als laatste willen wij Marian Dries bedanken, onze begeleider vanuit de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen. Door haar feedback, individuele begeleiding en de tijd die zij er in gestopt heeft, was het mogelijk om ons onderzoek zo **efficiënt** mogelijk uit te voeren.

Ten slotte wensen wij u veel leesplezier

Anne Lam

Anne van der Burgt

Nijmegen, mei 2016

Inhoudsopgave

Inhoud

Voorwoord	2
Inhoudsopgave.....	3
Samenvatting	4
1. Inleiding.....	6
2. Probleemanalyse	11
3. Probleemstelling	22
4. Methode van onderzoek	24
5. Resultaten	29
6. Conclusies en discussie.....	37
Bronnen.....	46
Bijlage A Historie van het ZML kind	48
Bijlage B De vijf fase van rouw (Kübler-Ross)	51
Bijlage C Tijdspad Onderzoeksrapport	52
Bijlage D Interviewgide Ouders	53
Bijlage E Interviewgide Verwijzers.....	55
Bijlage F Interviewgide Talita Koemi	57
Bijlage G Planning / taakverdeling interviews	59
Bijlage H Transcript en Analyse interview één	60

Samenvatting

De achtergrond

Naar aanleiding van een eerder uitgevoerd onderzoek op Talita Koemi is naar voren gekomen dat ouders geen helder beeld hebben over wie de ZML leerlingen op Talita Koemi zijn en wat ze kunnen. Dit leidde tot een evaluatiegesprek met de commissie van begeleiding van Talita Koemi. Er is een verschil tussen de daadwerkelijke doelgroep van Talita Koemi en het beeld dat ouders over deze doelgroep hebben. Sommige ouders hebben vooroordelen over de ZML leerlingen die op Talita Koemi zitten ('Mongolen', 'leren niets, knutselen alleen'). Deze vooroordelen kunnen leiden tot een verkeerd beeld van de doelgroep. Hier wordt verder op ingegaan in de probleemanalyse. De commissie van begeleiding van Talita Koemi wil graag weten hoe dit beeld kan ontstaan. Dit vormt de rode draad van het onderzoek.

Het doel en de vraagstelling

Het doel van het onderzoek is in kaart brengen welk beeld ouders en verwijzers hebben over de ZML kinderen op Talita Koemi voorafgaand aan de plaatsing op Talita Koemi en welke factoren volgens de betrokkenen van invloed zijn op de beeldvorming. Kennis hierover kan inzicht geven in hoe de beeldvorming zich ontwikkelt bij ouders en wat ze hierin vanuit Talita Koemi missen of hoe ze hierin juist geholpen kunnen worden. Op grond van de verworven kennis en inzicht formuleren de onderzoekers een passend beeldvormingsinstrument.

De onderzoeksvraag die centraal staat in het onderzoeksrapport is:

'Hoe kan Talita Koemi ervoor zorgen dat ouders, voorafgaand aan de plaatsing van het kind op Talita Koemi, een zo realistisch mogelijk beeld krijgen van de doelgroep op Talita Koemi?'

Methode van Onderzoek

Er is gekozen om kwalitatief onderzoek uit te voeren. Deze benadering is het meest geschikt, omdat de onderzoekers er achter willen komen wat voor beeldvorming ouders en verwijzers hebben van de doelgroep van Talita Koemi en wat hen kan helpen om een realistisch beeld te vormen van de doelgroep. Hiervoor moeten de onderzoekers de betrokkenen individueel benaderen en kijken hoe zij betekenis geven aan de werkelijkheid en hoe zij deze op hun eigen manier beleven en ervaren. Er is geen eenduidige, objectieve werkelijkheid. Ouders, verwijsinstellingen en de commissie van begeleiding kunnen een bijdrage leveren door praktijkervaringen te delen. De onderzoekers kunnen hier gebruik van maken om een theorie te ontwikkelen. Er is nog weinig onderzoek gedaan naar het ontstaan van deze beeldvorming van ouders. Talita Koemi zou graag een instrument willen ontwikkelen waarmee ze ouders

een realistisch beeld kunnen geven over de doelgroep, voordat ze in contact komen met Talita Koemi.

Resultaten

Ouders vormen een beeld en hebben bepaalde verwachtingen met betrekking tot de doelgroep en het onderwijs van Talita Koemi. Deze beelden kunnen zowel positief als negatief zijn. De verwachtingen en beelden worden door verschillende factoren beïnvloed, zoals acceptatie van een kind met een beperking, maatschappelijke druk als gevolg van stigmatisering, verschillen in cultuur of verhalen vanuit de omgeving. Ouders van kinderen met een zichtbaar beperkt kind zijn over het algemeen positiever over het speciaal onderwijs dan ouders met een niet zichtbaar beperkt kind. De laatste groep geeft aan dat ze meer verantwoording meent te moeten afleggen over het gedrag van het kind en dat ze denkt dat het al gauw overvraagd wordt. Tijdens de kennismaking en de rondleiding heeft Talita Koemi invloed op dit beeld en kan zij het beeld in positieve zin veranderen op verschillende manieren zoals door te wijzen op de positieve uitstraling van de school, de aanwezigheid van deskundige docenten, het aangeven van de mogelijkheid tot een gesprek met de psycholoog en door te laten zien dat de kinderen met plezier naar school gaan. Daarnaast kan het zien van de doelgroep ook confronterend zijn voor ouders. Dit kan een negatief effect hebben op ouders. Activiteiten die drempelverlagend voor de ouders kunnen werken zijn onder andere het vertalen van aan de school gerelateerde websites, het vertonen van een voorlichtingsfilm, fotomateriaal of het instellen van een platform waarop ouders kunnen sparren.

Conclusie

Wanneer ouders vastlopen in het acceptatieproces, zou Talita Koemi ouders kunnen doorverwijzen naar een professional die ze daarbij kan helpen. Een interventie heeft pas zin wanneer zij hun probleem kennen en geaccepteerd hebben.

Daarnaast zijn er verschillende manieren en aanbevelingen waardoor Talita Koemi, voorafgaand aan de plaatsing op Talita Koemi, ouders een zo realistisch mogelijk beeld kan geven van de doelgroep op Talita Koemi. Dit kan doormiddel van informatievoorzieningen of een voorlichtingsfilm, maar de meest effectieve manier voor Talita Koemi is door te gaan samenwerken met verschillende groepen mensen. Dit doen zij al met een kleine groep verwijzers. Oudenhoven (2012) geeft aan dat het helpt om verschillende groepen mensen bij elkaar te brengen. Als de verschillende groepen met elkaar omgaan en leren dat iedereen persoonlijke en vaak gedeelde interesses heeft, dan vergeten zij waartoe de ander behoort. Een open dag zou een mooi moment zijn om alle betrokkenen samen te brengen en gelegenheid bieden om te kunnen sparren.

1. Inleiding

Inleiding

In dit hoofdstuk wordt beschreven binnen welke organisatie het onderzoek plaatsvindt en wat voor organisatie het is. Vervolgens zal de aanleiding van het onderzoek worden toegelicht.

De introductie van de globale vraag komt dan aan bod. Ook wordt hier de context van de organisatie beschreven. Ten slotte is er een leeswijzer: hierin wordt een inhoudelijk overzicht gegeven van de onderdelen van het onderzoek.

Organisatie

Het onderzoek zal plaatsvinden op Talita Koemi. Talita Koemi is een school voor zeer moeilijk lerende kinderen. Een ZML kind heeft een verstandelijke beperking. In de probleemanalyse wordt verder ingegaan op het speciaal onderwijs en ZML kinderen. Talita Koemi biedt zowel speciaal onderwijs voor leerlingen in de leeftijd van 4 tot 13 jaar, als voortgezet speciaal onderwijs voor leerlingen van 13 tot 20 jaar. Ze sluiten aan bij de mogelijkheden van het kind en werken samen met ouders aan het leren van zoveel mogelijk relevante vaardigheden. (Talita Koemi, 2016a)

De missie is: samen veilig ontwikkelen, zodat de leerling zo zelfstandig mogelijk deel kan nemen aan de maatschappij. De missie en de kernwaarden van Talita Koemi (veiligheid, respect, autonomie en waardering) bepalen de pedagogische visie en geven daarmee richting aan het pedagogisch klimaat op Talita Koemi.

De belangrijkste uitgangspunten in de visie van Talita Koemi zijn:

- Ieder mens heeft recht op een volwaardige plaats in onze samenleving en moet zoveel mogelijk gebruik kunnen maken van normale voorzieningen.
- Ieder mens is uniek en heeft recht om gerespecteerd en geaccepteerd te worden zoals hij/zij is.
- Talita Koemi gaat uit van de gelijkwaardigheid van mensen waar ruimte is voor aanleg, eigenheid en het maken van eigen keuzes.

Deze uitgangspunten bepalen in grote mate het onderwijs en de zorg die Talita Koemi biedt. Talita Koemi vindt het belangrijk om uit te gaan van de mogelijkheden van de kinderen in wat ze kunnen. Ze gaan uit van de verschillen die er altijd zijn in een klas. Ze willen zoveel mogelijk aansluiten bij de mogelijkheden en de ondersteuningsbehoefte die een leerling heeft. Ze laat leerlingen ontdekken en ervaren om op cognitief, creatief en sociaal-emotioneel gebied een groei door te maken. Daarnaast vindt ze het belangrijk dat ze de

leerlingen zo goed mogelijk voorbereidt op een zo zelfstandig mogelijke deelname in onze maatschappij. **Ze streeft ernaar om leerlingen zich in een veilige en prettige omgeving te helpen bij hun ontwikkeling.**

Samen met ouders, medewerkers en leerlingen vindt Talita Koemi het belangrijk om van en met elkaar te leren. **Zij vindt** het belangrijk om vast te stellen of de goede dingen worden gedaan en of de gewenste ontwikkelingen behaald worden. (Talita Koemi, 2016a).

Aanleiding

Naar aanleiding van een vorig onderzoek, uitgevoerd door dezelfde onderzoekers, heeft er een evaluatiegesprek plaatsgevonden met de commissie van begeleiding van Talita Koemi. De commissie van begeleiding bestaat uit de directeur, psycholoog en de intern begeleider. Uit deze evaluatie kwam naar voren dat ouders geen helder beeld hebben over de doelgroep van Talita Koemi. Dit **staat** eigenlijk los van de hoofdvraag uit vorig onderzoek. Dat onderzoek **gaat** namelijk over: 'Hoe doet Talita Koemi in Nijmegen recht aan de verschillen in het onderwijs in een klas tussen leerlingen met het syndroom van Down die van het SO naar het VSO gaan en leerlingen met het syndroom van Down die van het regulier onderwijs naar het VSO gaan?' (Burgt & Lam, 2016). De onderzoekers hebben in dat onderzoek ouders benaderd door middel van enquêtes. **Uit deze enquêtes** kwam naar voren dat ouders andere doelen hebben voor hun **kinderen** dan de doelen die Talita Koemi opstelt voor de kinderen. Daarnaast kwam uit de enquêtes naar voren dat ouders opkeken van de doelgroep. Voordat er kennis werd gemaakt met Talita Koemi, dachten ouders dat er vooral laag niveau (IQ 20 tot 55) leerlingen op Talita Koemi zitten. Een aantal ouders gaf aan daardoor soms moeite te hebben met de plaatsing van hun kind in een bepaalde klas. Tijdens de kennismaking kwamen ouders erachter dat er ook hoger niveau leerlingen zitten en **toen** werd hun beeld bijgesteld.

Er is een verschil tussen de daadwerkelijke doelgroep van Talita Koemi en het beeld dat ouders over deze doelgroep hebben. Sommige ouders hebben vooroordelen over **de genoemde doelgroep** ('Mongolen', 'leren niets, knutselen alleen'). Deze vooroordelen **zijn gebaseerd op een verkeerde voorstelling van de werkelijke werkwijze bij Talita Koemi**. Hier wordt verder op ingegaan in de probleemanalyse.

De commissie van begeleiding van Talita Koemi **wil graag** weten wat het beeld van ouders is over de doelgroep en waardoor dit beeld is ontstaan. Dit **vormt de** rode draad in het onderzoek.

Introductie van de globale vraag

De opdrachtgever is Metina Fransen, psycholoog op Talita Koemi. Zij heeft verschillende taken op het gebied van begeleiding, advisering en ondersteuning van de diverse geledingen binnen de organisatie met betrekking tot het gedrag en de ontwikkelingsmogelijkheden van de leerlingen. Samen met de intern begeleider is ze verantwoordelijk voor de leerlingenzorg op Talita Koemi. **Beiden** zijn tevens trajectbegeleiders van de school.

M. Fransen is benieuwd **naar** het beeld van ouders over de doelgroep van Talita Koemi en hoe dit beeld is ontstaan. Tevens is ze benieuwd of de aanmelding op Talita Koemi wordt beïnvloed door het beeld dat ouders hebben over **haar doelgroep** (M. Fransen, persoonlijke mededeling, 21 februari 2016).

M. Fransen voert de intake gesprekken met ouders **waarbij** verwacht wordt dat er een doorverwijzing naar speciaal onderwijs wordt gegeven. M. Fransen geeft aan dat een aantal ouders, nadat ze kennis hebben gemaakt met Talita Koemi, aangeven dat ze een heel ander beeld hadden over de doelgroep voordat ze kennis maakten met Talita Koemi. Zo waren er een aantal die Talita Koemi zagen als 'mongolenschool', waar de kinderen niks leren, maar alleen knutselen en leuke dingen doen. **Er waren echter** ook ouders die een 'te positief' beeld hadden over Talita Koemi. Zo werd er gedacht dat er op Talita Koemi voor elke leerling **één** op **één** begeleiding was.

Tijdens de aanmeldprocedure leren ze Talita Koemi en de doelgroep kennen en verandert het beeld van ouders. **Onderzoekers kijken in de probleemanalyse naar factoren die van invloed kunnen zijn op de beeldvorming van ouders over de doelgroep.**

De onderzoekers gaan onderzoeken welk beeld **ouders vóór de kennismaking hebben over de doelgroep en** hoe dit beeld is ontstaan. **Verder wordt onderzocht of en hoe het beeld verandert na kennismaking met Talita Koemi**

Context

In de context staat beschreven waar de leerlingen op Talita Koemi van afkomstig zijn. Er zijn verschillende leerroutes binnen Talita Koemi, **die de onderzoekers zullen toelichten.**

Talita Koemi is een stadsschool. **De leerlingen komen voornamelijk** van de randgemeente en dat maakt de populatie anders, **vergeleken** met een school in een dorp. Talita Koemi heeft vanwege de ligging ook relatief veel kinderen met een allochtone achtergrond.

De leerlingen **van** Talita Koemi zijn afkomstig van **diverse instanties en scholen**. M. Fransen geeft aan dat ze benieuwd is naar de informatie die **deze** instanties en scholen hebben over

Talita Koemi en wat voor informatie de ouders van hen krijgen over de verschillende doelgroepen op Talita Koemi. **Informatie over deze voorgeschiedenis volgt hieronder.**

Gekeken naar de dossiers van de leerlingen komen de leerlingen op Talita Koemi van kinderdagcentra (bijvoorbeeld Stijntje Buys), Speciaal Basis Onderwijs (SBO, bijvoorbeeld de Windroos), andere ZML scholen en Praktijk onderwijs (Pro-scholen). Het is vanzelfsprekend dat de kinderen vanuit de kinderdagcentra naar het speciaal onderwijs gaan, omdat de kinderen op kinderdagcentra een verstandelijke beperking hebben en behoefte hebben aan een extra 'leerbare' opvoedingsomgeving. Als de kinderen vanuit het SBO komen, betekent dit vaak dat de kinderen op het SBO zijn overvraagd, **volgens M. Fransen (persoonlijke mededeling, 21 februari 2016)**. Het SBO is bedoeld voor kinderen die het niet redden binnen het reguliere onderwijs in verband met leer-, gedrags- en/of opvoedingsproblemen. Het komt vaak voor dat er sprake is van meerdere hulpvragen. Denk bijvoorbeeld aan ADHD, PDD-NOS, dyslexie, dyscalculie, autisme, lage intelligentie of een chronische ziekte. (SBO werkverband, z.d.). Hetzelfde geldt voor Pro-scholen. Op Pro-scholen zitten leerlingen die geen diploma in het VMBO kunnen halen. Onderwijs dat direct naar de arbeidsmarkt leidt, is voor hen het beste. (MEE, z.d.) Het kan ook **voorkomen** dat kinderen niet op hun plek zitten op een andere ZML school. In dit geval kan ervoor gekozen worden om het kind naar een andere ZML school te laten gaan.

Als de leerlingen worden aangemeld op Talita Koemi, wordt er bij de plaatsing in een klas gekeken naar **een op de leerling afgestemde leerroute**. Er zijn vier verschillende leerroutes, namelijk:

Leerroute 1/2: De leerlingen die zijn ingeschaald op leerroute 1, of 2, hebben een diepe of ernstige verstandelijke beperking. Er is sprake van een zeer ernstige beperking in het functioneren op bijna alle terreinen en er is sprake van een ernstige beperking in de communicatie. Deze kinderen hebben behoefte aan voortdurende ondersteuning en nabijheid. Het onderwijs wordt in een beschutte, veilige, beschermde en vertrouwde omgeving aangeboden. De leerlingen in leerroute 1, of 2 functioneren op het niveau van midden groep 2. De leerlingen binnen deze leerroute zullen uitstromen naar een beschutte omgeving, afhankelijk van de mogelijkheden gaat het dan om belevingsgerichte of activerende dagbesteding.

Leerroute 3: De leerlingen in leerroute 3 hebben een matige verstandelijke beperking. Ze ondervinden ernstige beperkingen in het sociaal functioneren en op school. In de planning is controle en aansturing nodig. Als deze leerlingen zich buiten beschut terrein bevinden is er

direct toezicht en begeleiding nodig. Het onderwijs binnen deze leerroute wordt aangeboden binnen een beschutte, veilige, beschermde en vertrouwde omgeving. Het doel is dat de leerlingen binnen leerroute 3 aan het einde van het SO op het niveau van groep 3 functioneren en aan het einde van het VSO op het niveau van groep 4. Het doel is dat deze leerlingen zullen uitstromen naar een vorm van arbeidsmatige dagbesteding in een beschutte omgeving.

Leerroute 4: De leerlingen in leerroute 4 hebben een lichte verstandelijke beperking. Ze hebben een lichte beperking in het sociaal functioneren en op school. Begeleiding is nodig in nieuwe **en** onbekende situaties. Zodra de omgeving bekend is, wordt er alleen begeleiding gegeven als dat nodig is. Het doel is dat de leerlingen binnen leerroute 4 aan het einde van het SO functioneren op eind groep 4 niveau en aan het einde van het VSO op eind groep 5 functioneren.

Zoals in de verschillende leerroutes beschreven staat, zijn de leerroutes verdeeld in drie verschillende groepen **op basis van de mate van** een verstandelijke beperking. Bij de leerlingen wordt gelet op de mogelijkheden die ze hebben en van daaruit kijken ze in welke leerroute de leerling wordt ingedeeld. De doelgroep is dus onderverdeeld in drie verschillende groepen. Vanuit de leerroutes volgen drie uitstroomprofielen, namelijk: dagbesteding, arbeid en diploma/vervolgonderwijs. Hierin worden de leerlingen voorbereid **op** hun toekomst.

Leeswijzer

Het onderzoeksverslag is als volgt opgebouwd: elk hoofdstuk begint met een inleiding. In hoofdstuk 2 vindt u de probleemanalyse met hierin een analyse van het probleem in de praktijk en een literatuurstudie. In hoofdstuk 3 wordt de probleemstelling beschreven. De probleemstelling bestaat uit een **doelstelling, vraagstelling en** de deelvragen. In hoofdstuk 4 staat de methode van onderzoek beschreven. **De onderzoekers hebben gekozen voor kwalitatief onderzoek.** In hoofdstuk 5 presenteren de onderzoekers de resultaten per deelvraag. Hoofdstuk 6 is het laatste hoofdstuk waarin de onderzoeksvraag is beantwoord en de conclusie staat beschreven. Dit hoofdstuk wordt afgesloten met aanbevelingen voor Talita Koemi.

2. Probleemanalyse

Inleiding

Om een duidelijk beeld te schetsen van het beeld dat ouders hebben over de ZML doelgroep op Talita Koemi is het belangrijk om de begrippen 'beeldvorming', 'speciaal onderwijs' en 'zeer moeilijk lerend kind' duidelijk te maken voor de lezer. De probleemanalyse zal starten met een definiëring van deze begrippen. Vervolgens wordt er dieper ingegaan op de mogelijke factoren die van invloed zouden kunnen zijn op de beeldvorming van ouders. Deze worden beschreven op macro-, meso- en micro niveau. Hierbij wordt ook gekeken naar de invloed van stereotype beelden, vooroordelen en discriminatie en hoe je dit kunt tegengaan. Hierna wordt er een en ander toegelicht over het acceptatieproces van autochtone en allochtone ouders en wat de invloed hiervan kan zijn op de beeldvorming met betrekking tot de doelgroep. Vervolgens worden de verschillen in beeldvorming van ouders en van Talita Koemi in een schema weergegeven. Ten slotte wordt er een conclusie gegeven vanuit de probleemanalyse. De informatie die te vinden is in de probleemanalyse bestaat uit een analyse vanuit de literatuur en een analyse vanuit de praktijk. Beide analyses zijn van invloed op elkaar, waardoor ze niet apart belicht zullen worden.

Beeldvorming

Wat bedoelen de onderzoekers met beeldvorming? Beeldvorming is het beeld dat wij (mensen) vormen over een onderwerp, een persoon of groep mensen door informatie die wij gekregen hebben vanuit televisie, internet, kranten en andere media of vanuit informatie van school, ouders, vrienden et cetera. Alle informatie sla je op in de hersenen en zo worden er verschillende beelden gevormd. (Meldpunt discriminatie regio Amsterdam, 2012)

In dit onderzoek richten we de beeldvorming specifiek op het volgende:

Het proces van beïnvloeding dat ouders doorlopen bij de beeldvorming van de ZML doelgroep vóór, tijdens en na de plaatsing van het kind op Talita Koemi.

Wat is speciaal onderwijs?

Sinds 2000 hebben alle kinderen recht op onderwijs, ongeacht hun niveau of beperking. Er zijn speciale basisscholen en speciale scholen voor voortgezet onderwijs.

Het speciaal onderwijs is onderverdeeld in 4 clusters:

- Cluster 1: Blinden, slechtzienden;
- Cluster 2: Doven, slechthorenden;
- Cluster 3: Voor kinderen met een lichamelijke en/of verstandelijke beperking;

- Cluster 4: Voor kinderen met een psychiatrische aandoening of gedragsstoornis. (Nijgh & Bogerd, 2010)

Talita Koemi is een ZML school en valt onder cluster 3 onderwijs.

Op een ZML school hebben kinderen moeite met het aanleren van schoolse vaardigheden, zoals rekenen en lezen. In het lesprogramma wordt er naast schoolse vaardigheden ook aandacht besteed aan praktische en zelfredzaamheidvaardigheden (koken, groenvoorziening, techniek, zelfverzorging, beeldende vorming, drama). Gedragsproblemen kunnen voor deze kinderen een blokkade zijn om te leren. Het is een belangrijk lesonderdeel dat ze leren met elkaar en met andere mensen om te gaan. Voor ieder kind is er een individueel plan (Nijgh & Bogerd, 2010).

Wat is een zeer moeilijk lerend kind?

Een zeer moeilijk lerend kind heeft een verstandelijke beperking die uiteen kan lopen van licht tot zeer ernstig. Hierbij heeft een kind een aangeboren of een in de prille jeugd verkregen stoornis van de geestelijke functies en zijn ontwikkelingsmogelijkheid. Hierbij is het verstandelijk tekort het meest opvallend en is de sociale aanpassing bemoeilijkt of onmogelijk. ZML kinderen met een verstandelijke beperking worden onderverdeeld in vier groepen:

- Licht verstandelijke beperking (IQ van 50/55 tot 70)
- Matige verstandelijke beperking (IQ van 35/40 tot 50/55)
- Ernstige verstandelijke beperking (IQ van 20/25 tot 35/40)
- Zeer ernstige verstandelijke beperking (IQ van 20/25 of lager) (Nijgh & Bogerd, 2010)

Mogelijke factoren die van invloed zouden kunnen zijn op de stereotype beeldvorming over het ZML kind

Onder dit kopje worden factoren beschreven die van invloed zouden kunnen zijn op de beeldvorming van ouders. Ten eerste wordt beschreven wat een vooroordeel inhoudt, wat een stereotype beeld is en wat de betekenis is van discriminatie. Ten tweede wordt er gekeken naar de invloed van factoren op de beeldvorming vanuit macro-, meso- en micro gebied. Op macro gebied wordt er gekeken naar de historie in de beeldvorming van het ZML kind. Op meso gebied wordt er gekeken naar de mogelijke invloed vanuit de historie van Talita Koemi en op micro gebied wordt er gekeken naar de mogelijke invloed op de beeldvorming van ouders vanuit de ervaring in de praktijk.

Invloed van stereotype, vooroordelen en discriminatie op beeldvorming:

Enkele ouders zeiden dat Talita Koemi een ‘mongolenschool’ is. Dit is een vooroordeel **van** ouders. Een vooroordeel is een attitude ten opzichte van bepaalde groep of ten opzichte van de individuele leden van die groep. Vooroordelen bestaan uit drie componenten namelijk: een cognitief component (denken), een emotioneel component (gevoelens) en een gedragscomponent (handelingen). Vooroordelen kunnen zowel positief als negatief zijn. Het begrip stereotype is nog belangrijker. Vooroordelen zijn niet denkbaar zonder **het begrip** stereotype. **Een stereotype opvatting is een generaliserende** opvatting over een groep die **-onterecht-** geldt voor -vrijwel- alle leden van die groep. Waar vooroordelen en stereotypen voornamelijk ‘in ons hoofd zitten’, betreft discriminatie ons handelen. Discriminatie verwijst doorgaans naar een niet gerechtvaardigd negatief of schadelijk handelen tegenover de leden van een groep, eenvoudigweg vanwege hun lidmaatschap van die groep (Oudenhoven, 2012). Eén procent van het aantal geregistreerde discriminatoire incidenten door de politie, betreft discriminatie op grond van een handicap. Hierin komt het vooral voor dat mensen met een handicap werden uitgescholden. Een groot deel wordt niet geregistreerd (Meer et al., 2015). De reden hiervan is niet precies duidelijk. Vooroordelen, stereotypen en discriminatie zijn drie begrippen die dicht bij elkaar liggen. Bij alle drie de begrippen groeperen mensen op grond van gemeenschappelijke kenmerken zoals huidskleur, godsdienst, leeftijd, opleiding of bijvoorbeeld je accent (Oudenhoven, 2012). Beeldvorming wordt gevormd vanuit alle informatie om **ons** heen. Vooroordelen en stereotype beelden kunnen **de beeldvorming van ouders beïnvloeden**. De oorsprong van de vooroordelen en stereotype beelden die ouders hebben, kan liggen in de historie van het ZML kind. **Daarom is het zinvol om onderzoek te doen naar de historie van het ZML kind.**

Historie in de beeldvorming van het ZML kind

In het boek ‘De creatie van het mondige kind’ is er **een** beeld geschetst van de **visie ten aanzien van** de ontwikkeling van het zorgenkind, het kind met een lichamelijke of verstandelijke beperking. Deze literatuur geeft een stukje duidelijkheid **over** waar de beeldvorming van ouders over de doelgroep op ZML scholen vandaan kan komen (Weijers, 2013).

Pas ruim een eeuw geleden ontstond er echte zorg rondom mensen met een verstandelijke beperking. **Die** werden toen zwakzinnigen genoemd. Na de invoering van de lagere onderwijswet van 1920 groeide het aantal scholen voor zwakzinnige kinderen in de daaropvolgende decennia. Er werd prioriteit gegeven aan de onderverdeling van onderwijstypen. Er bestonden vroeger krankzinnigengestichten. Een krankzinnigengesticht was een inrichting voor opvang van geestesziekten **om** de stadsbewoners te beschermen

tegen **deze** gevaarlijke en onrustige mensen. Daarnaast waren er de idiotenscholen. **Daar stond het streven naar ontwikkeling, genezing of verbetering centraal.** In die tijd werd er nog geen onderscheid gemaakt tussen **mensen met een psychische aandoening** en mensen met een verstandelijk/lichamelijke beperking. Dit kwam pas na de Tweede Wereldoorlog. Rond de eeuwwisseling was er uitbreiding van apart onderwijs voor verstandelijke gehandicapten. Dat was het buitengewoon onderwijs **dat** nu bekend staat als speciaal onderwijs. Er was in 1960 kritiek op deze scholen. **De kinderen op deze scholen werden gezien als grote groepen mensen die werden afgezonderd van de samenleving en elke dag structureel hetzelfde deden.** Deze ontwikkelingen vanuit de tweede wereldoorlog hebben maatschappelijke effecten teweeg gebracht in Nederland waardoor we nu te maken hebben met differentiatie en integratie.

Aan de ene kant zijn er in Nederland gedragsdeskundigen, aparte sportteams voor mensen met een beperking, instellingen, speciaal onderwijs, et cetera. Aan de andere kant moeten mensen allemaal met elkaar kunnen samenleven en is er het ideaalbeeld dat mensen met een beperking net zo gelijkwaardig behandeld moeten worden als mensen zonder beperking. Dit **levert veel tegenstrijdigheden op** met elkaar, ook voor ouders (Weijers, 2013)

In de historie waren woorden als 'idioten', 'mongolen', 'zwakzinnigen' 'krankzinnigen' gebruikelijke benamingen voor mensen met een verstandelijke/lichamelijke beperkingen. Dit soort naamgeving wordt nog steeds gehanteerd. In het heden hebben deze woorden een negatieve lading en worden ze gezien als scheldwoorden (Weijers, 2013).

(Bijlage A)

Als de context (samenleving) verandert, dan verandert ook de naam. De samenleving geeft mensen met een beperking een naam op grond van subjectieve waarnemingen van bepaalde (minder vaak voorkomende) kenmerken van hun gedrag. De samenleving heeft bepaalde visies die leiden tot onbewuste subjectieve gewoontes van waarnemen. Dit vormt een bodem voor benamingen die wij, mensen, koppelen aan bepaald gedrag of bepaalde kenmerken. De naamgeving leidt tot bepaalde definiëringen en bepaalde classificaties, **zoals** "Mongolenschool". De historie geeft hierin meer duidelijkheid (Gennep & Post, 2014).

Mogelijke invloed vanuit historie van Talita Koemi

(Gelderlander, 1998)

In 1998 was Talita Koemi de enige school in Nijmegen voor Speciaal onderwijs (SO) en Voortgezet Speciaal Onderwijs (VSO) voor leerlingen met een verstandelijke beperking. Het streven van ouders, verenigd in de Federatie van Ouderverenigingen, en de overheid was **om** kinderen met een verstandelijke handicap de mogelijkheid **te bieden** om onderwijs te

volgen. Het leren moest volgens hen vaker plaats gaan vinden op reguliere basisscholen. Het motto was: 'Gewoon wat kan, speciaal wat moet'.

Ter bevordering van integratie, werd het rugzakje in 2003 ingesteld: Een budget afgestemd op de specifieke behoeften van het kind. Deze koerswijziging heeft grote consequenties gehad voor basisscholen en speciaal onderwijs. Joop Beekhuizen, destijds directeur van Talita Koemi: 'Wij krijgen nu kinderen op school die anders alleen op de dagcentra terecht konden, omdat ze schijnbaar niet tot leren kwamen', 'jezelf redden is echter net zo goed een vorm van leren en die kans moet iedereen geboden worden'.

Door deze veranderingen moest Talita Koemi het spel- en lesmateriaal aanpassen. Ze moest ervoor zorgen dat het steviger en veiliger zou worden. Er moest een invalidentoilet en een omkleedruimte met douches komen en er moesten extra onderwijsassistenten worden aangesteld. Ten slotte moest de bibliotheek en orthotheek (voor speciaal leermateriaal) worden uitgebreid ten behoeve van de basisscholen.

Om deze aanpassingen door te voeren was de financiering een probleem. Kinderdagcentra kregen destijds vijftienduizend gulden per kind, terwijl het speciaal onderwijs ongeveer vijftienduizend gulden per kind kreeg. Talita Koemi moest echter dezelfde dingen met dat geld doen als de kinderdagcentra.

Vroeger lag het traject helemaal vast. Kinderen startten bij het kinderdagverblijf. Vervolgens gingen ze naar het Speciaal Onderwijs voor verstandelijk gehandicapten en daarna stroomden ze door naar een dagopvang voor ouderen. Tegenwoordig stromen kinderen na de afronding van het VSO ook uit naar arbeid, door middel van speciale stageprojecten.

Beekhuizen: "Vroeger werden ze ondergebracht in grote afgelegen instituten, toen zag niemand ze, maar schijnintegratie is ook niet goed." (Gelderlander, 1998) Doordat er meer diversiteit is aan keuze voor scholen, oriënteren ouders zich mogelijk meer. Hierdoor kunnen ze kennis maken met meerdere scholen en dus ook meerdere doelgroepen. Het kan zo zijn dat ouders per school een ander beeld vormen. De doelgroep van Talita Koemi is sinds 1998 zichtbaar veranderd. Dit, omdat de kinderen die vroeger naar dagcentra gingen, nu ook

A. Lam, Persoonlijke mededeling, 14 april 2016

Ervaring:

Mevr. Lam was in het jaar 2014-2015 stagiaire van Talita Koemi. Ze kwam een leerling, Mustava, tegen op het busstation. Ze kreeg moeilijk contact met hem. Een dag later op school vroeg ze hiernaar en gaf Mustava aan dat hij bang was dat mensen zouden denken dat hij van Talita Koemi kwam als hij met haar zou praten. Hij schaamde zich hiervoor.

worden aangemeld **bij** Talita Koemi. De kinderen van dagcentra hebben vaak een zichtbare beperking, die van invloed kan zijn op de beeldvorming van ouders **van** de leerlingen op Talita Koemi. Voor ouders kan het een geruststelling zijn om te zien dat hun kind niet de enige is met een zichtbare beperking. **Aan de andere kant** kan het ook een negatief beeld geven aan ouders, omdat ze vinden dat hun kind daar niet hoort. **Daarom** zijn de onderzoekers gaan kijken naar de praktijkervaringen die M. Fransen heeft over het beeld dat ouders schetsen over de doelgroep.

Praktijkervaring: Mogelijke invloed beeldvorming ouders

Volgens M. Fransen vormen alle ouders een beeld over de doelgroep op ZML scholen. Dit kan zowel positief, als negatief zijn. Er is een verschil tussen de daadwerkelijke doelgroep van Talita Koemi en het beeld dat ouders over deze doelgroep hebben. Ouders brengen dit beeld soms over op hun kinderen, waardoor er kinderen kunnen zijn die zich schamen om op Talita Koemi te zitten. Leerlingen worden soms langer op het regulier gehouden dan ze aankunnen. Deze ouders accepteren mogelijk niet dat hun kind naar een 'mongolenschool' gaat en daardoor kan het zijn dat leerlingen blijven zitten op het regulier en stagneren in hun ontwikkeling. Ouders weten niet altijd wat een ZML school precies inhoudt en welke kinderen er nu eigenlijk zitten. Leerlingen krijgen hierdoor soms niet de juiste begeleiding en het juiste onderwijs.

Volgens M. Fransen accepteren ouders mogelijk niet dat hun kind naar het speciaal onderwijs moet. Ouders die een kind met een beperking krijgen hebben tijd nodig om dat te accepteren. **Bij** de ene ouder gaat dit sneller **dan bij** de andere ouder. Dit acceptatieproces kan mogelijk ook van invloed zijn op de beeldvorming over het ZML kind. De onderzoekers hebben er daarom voor gekozen om dieper in te gaan op het acceptatieproces dat ouders doorlopen op het moment dat ze een kind met een beperking hebben gekregen. Op Talita Koemi zitten ook allochtone kinderen. **Er wordt daarom gekeken of er verschil is in het acceptatieproces tussen Turkse ouders en Marokkaanse ouders.**

Acceptatie van het hebben van een kind met een beperking

Ouders van kinderen met een beperking zijn allemaal anders gestart. Bij sommige ouders stond de diagnose meteen bij de geboorte vast, bijvoorbeeld voor degenen die een kind met het syndroom van Down kregen. Voor andere ouders werd de diagnose later vastgesteld, bijvoorbeeld bij een kind met **autisme**. Iedere ouder moet de beperking van **zijn** kind op **zijn** eigen manier accepteren. Wat houdt de beperking voor **hen** in en wat betekent dit voor de toekomst? (Ouders aan zet, z.d.).

Het acceptatieproces heeft verschillende fasen. Deze volgen elkaar niet op in een vaste volgorde. Iedereen doet dit op zijn eigen manier en in zijn eigen tempo. Het kan ook zijn dat je fasen overslaat of teruggaat naar een eerdere fase die je hebt doorlopen. Onderzoekers veronderstellen dat ouders een rouwproces doormaken wanneer zij een kind met een beperking krijgen. Ouders moeten omgaan met het verlies van 'het normale kind'. Het proces van rouw gaat over in het accepteren van dat verlies. Kübler-Ross heeft een vijf fasen model bedacht voor rouwverwerking: Ontkenning – Woede – Onderhandeling – Depressie – Acceptatie (Bijlage B). Onder rouwverwerking valt onder andere: te maken hebben met traumatische ervaringen, verlies van een dierbare, grote tegenslagen of teleurstellingen (Kübler-Ross, z.d.). Het niet kunnen accepteren van de beperking van je kind kan gevolgen hebben. Lieshout (2002) zegt: "Acceptatie is belangrijk, omdat interventies pas zin hebben wanneer een persoon zijn eigen probleem kent en leert accepteren" Gevoelens als onmacht, wanhoop en schaamte moeten eerst een plaats krijgen bij ouders. Pas dan kunnen ze hun kind optimaal opvoeden en stimuleren. Ze hebben emotionele steun en pedagogische advisering nodig (Laar, 2009).

Voor veel Marokkaanse en Turkse ouders vormt religie een belangrijke bron van steun in de acceptatie van de beperking van hun kind. Volgens Eickelman (1989), kent de Islam 5 kernbegrippen, waarvan de wil van Allah het belangrijkste is. Allah bepaalt de loop der gebeurtenissen en de mens heeft dit te accepteren ('Maktub': het is geschreven). De letterlijke betekenis van de Islam is: onderwerping aan de wil van Allah. Door je hier streng aan te houden, geloven ouders dat het de wil van Allah is om een kind met een beperking te krijgen. Hierdoor zijn moslims meer bezig met de vraag hoe zich aan het onvermijdelijke aan te passen, dan met de vraag waarom een onaangename gebeurtenis juist hen moest overkomen. Een tweede belangrijk kernbegrip is verplichting ('haqq'). Allah wijst geluk en ongeluk toe en mensen kunnen daar geen controle op uitoefenen.

Mensen kunnen echter trachten hun situatie te beïnvloeden door verlichtende relaties met anderen. Reciprociteit kenmerkt deze relaties. Het sterke geloof van moslims in de wil van Allah maakt dat het acceptatieproces van een kind met een beperking soepeler verloopt (Eldering, 1999). Of dit voor alle allochtone ouders geldt, is de vraag, maar het is zinvol om bij het onderzoek rekening te houden met deze religieuze aspecten

M. Fransen (persoonlijke mededeling, 15 maart 2016): Uit ervaring blijkt dat M. Fransen op school precies het tegenovergestelde ziet dan wat er in de literatuur wordt beschreven over het verloop van het acceptatieproces bij allochtone ouders. M. Fransen ziet dat verschillende allochtone ouders zich schamen. Ze vinden dat hun kind niet op Talita Koemi hoort en dat sommigen het zelfs spannend vinden om naar Talita Koemi te komen, omdat de kinderen er

daar anders uit kunnen zien. Ouders verwachten misschien dat hun kind in de buurt naar school kan gaan. Dat hun kind zelf op de fiets kan gaan en eenvoudig contact kan maken met leeftijdgenoten in de buurt. Ze willen het beste voor hun kind en plaatsing op een ZLM school betekent vaak voor hen een forse stap terug. Ze vinden hun kind niet horen tussen de 'gehandicapten' of 'mongolen'. Ze hebben dan een negatief beeld van de school, waar ze zichtbaar beperkte leerlingen zien zitten, zoals kinderen met het syndroom van Down. Dit kan de beeldvorming van ouders bepalen (M. Fransen, persoonlijke mededeling, 21 februari 2016). Wanneer ouders de beperking van hun kind accepteren, kunnen ze beter kijken naar de mogelijkheden van hun kind (Ouders aan zet, z.d.).

Onderzoekers zijn naar aanleiding van deze persoonlijke mededeling verder onderzoek gaan doen naar de schaamte en het acceptatieproces bij allochtone ouders en kwamen terecht bij een onderzoek, uitgevoerd door E. Prikker (2015). Het onderzoek betrof een literatuuronderzoek naar schaamte, taboe en sociale isolatie. In dit onderzoek staat beschreven dat in veel niet-westerse culturen verstandelijke beperkingen en gedragsstoornissen als taboe wordt beschouwd. Taboes zijn strenge sociale normen, waarbij bepaalde acties of meningen niet uitgevoerd of geuit mogen worden, omdat ze als te aanstootgevend of beschamend ervaren worden door de sociale omgeving. Daarnaast worden deze ZML kinderen en jongeren vaak ernstig door de omgeving gestigmatiseerd. Hierdoor krijgen deze kinderen en jongeren eerder het gevoel dat ze niet voldoen aan sociale normen en daardoor ontstaan schaamtegevoelens. Schaamte wordt omschreven als een angstopwekkende emotie die ontstaat bij de bewustwording van gedragingen, die in de ogen van de omgeving tekortkomen of als niet acceptabel worden beschouwd. Mensen uit niet-westerse culturen vermijden volgens Prikker (2015) eerder andere mensen (zoals familie en hulpverlening) vanwege hun schaamte. Hierdoor hebben zij vaak eerder te maken met eenzaamheid en sociale isolatie. Om roddels, discriminatie, het "uitkomen van de problemen" en aantasting van de familie-eer te voorkomen vermijden niet westerse culturen vaak de sociale situaties en hulpverlening. Deze kinderen en jongeren zijn vaak in grote mate afhankelijk van hun familie voor ondersteuning en sociale contacten. Hierdoor lijken deze kinderen en jongeren net zo geïsoleerd te raken als hun ouders. Schaamte en taboe spelen meer een rol bij ouders dan bij de kinderen en jongeren zelf, in het bijzonder bij ouders met een Marokkaanse of Turkse achtergrond. De schaamte en het taboe maken het voor begeleiders moeilijk om de "problemen / beperkingen" van hun kind bespreekbaar te maken (doordat jongeren/ouders niet over de problemen willen praten of deze ontkennen) en daardoor is het lastig hen te helpen met het acceptatie- en behandelproces. (Prikker, 2015)

Mogelijke verschillen in de beeldvorming van ouders en van Talita Koemi

Met mogelijk beeld van ouders bedoelen de onderzoekers dat de opdrachtgever dit bij sommige ouders ervaren heeft. In onderstaand schema gaat het om de ouders die moeite hebben met de plaatsing van hun kind op Talita Koemi. Het schema geeft een algemeen beeld weer. De linker en rechter kolom zijn niet van toepassing op elkaar. Er moet nog onderzoek gedaan worden met ouders persoonlijk om erachter te komen of dit voor hen ook daadwerkelijk zo is. Nu wordt dit zo ervaren door de opdrachtgever.

Mogelijk beeld van ouders	Beeld Talita Koemi
'Mongolenschool'	'Uitgaan van de mogelijkheden van het kind'
'Taxi kinderen' (met taxi's naar school)	'Stimuleren zelfstandigheid en zelfredzaamheid': Aanleren praktische vaardigheden, verschillende leerroutes, leerlingen zelf naar oplossingen laten zoeken.
'Knutselen en leuke dingen doen'	'Gelijkwaardigheid': maken van eigen keuzes.
Inspelen op de beperking (1 op 1 begeleiding)	Kinderen zo zelfstandig mogelijk maken om mee te komen in deze maatschappij.
	Uitgaan van potentie en van daaruit afstemmen op niveau.

(Talita Koemi, 2016c)

Verwijsinstellingen

De opdrachtgever en onderzoekers vinden het belangrijk om te kijken wat voor rol verwijsinstellingen spelen in de beeldvorming van ouders. Op pagina negen staat weergegeven dat leerlingen afkomstig zijn uit eerdere instanties of scholen. Vanuit deze instanties en scholen worden ze doorverwezen naar Talita Koemi. Onderzoekers en opdrachtgever zijn benieuwd naar de inhoud van de informatievoorziening van verwijzers naar ouders toe en wat voor een mogelijke invloed dit heeft op de beeldvorming van ouders voordat zij kennis maken met Talita Koemi. De reden waarom de onderzoekers dit willen gaan onderzoeken is, omdat het beeld van verwijsinstellingen het beeld van ouders mogelijk negatief, of (te) positief kan beïnvloeden.

Zoals hierboven staat beschreven kunnen veel factoren van invloed zijn op de beeldvorming van ouders over het ZML kind. Onderzoekers hebben daarom gekeken naar mogelijke interventies om vooroordelen, stereotype beelden en discriminatie tegen te gaan.

Mogelijke interventies in het tegengaan van vooroordelen, stereotype beelden en discriminatie.

Verspreiding van informatie is de meeste gebruikelijke, maar waarschijnlijk minst effectieve manier om vooroordelen en discriminatie tegen te gaan. Denk bij verspreiding van informatie aan: brochures, televisiespotjes of geschiedenisboeken. Mensen hebben de neiging om de werkelijkheid vertekend waar te nemen. Vaak wordt vooral de informatie verwerkt die klopt met hun eigen stereotype beeld of vooroordelen. Daarnaast biedt het verspreiden van informatie geen garantie op het veranderen van het feitelijke gedrag. Een combinatie van voorlichting en rollenspellen blijkt al meer effect te hebben in het tegengaan van vooroordelen en discriminatie.

Het stimuleren van persoonlijke contacten kan helpen. Als mensen met elkaar omgaan en van elkaar leren dat iedereen persoonlijke en vaak gedeelde interesses hebben, dan vergeten zij waartoe de ander behoort. Daarnaast helpt het ook om verschillende groepen mensen bij elkaar te brengen, maar zorg dat er gemeenschappelijke doelen, mogelijkheden tot persoonlijk contact, gelijke status en steun van hogerhand is. Samenwerking tussen verschillende groepen blijkt het meest effectief te zijn. Bij positieve resultaten is het belangrijk dat deze aan de personen zelf worden toegeschreven en dat ze gezien worden, want mensen geven hun stereotype beeld niet zomaar op (Oudenhoven, 2012).

Conclusie:

Het onderzoek zal plaatsvinden op Talita Koemi. Talita Koemi is een ZML school. Een ZML kind heeft een verstandelijke beperking. **Er zijn vier verschillende niveaus van een verstandelijke beperking.** Vanuit eerder onderzoek kwam naar voren dat een aantal ouders **geen** realistisch beeld hebben van de doelgroep. Er is namelijk een verschil tussen de daadwerkelijke doelgroep van Talita Koemi en het beeld dat ouders over deze doelgroep hebben. **Zo waren er ouders die Talita Koemi zagen als 'mongolenschool', waar de kinderen niks leren, maar alleen knutselen en leuke dingen doen. Er waren echter ook ouders die een 'te positief' beeld hadden over Talita Koemi. Zo werd er gedacht dat er op Talita Koemi voor elke leerling één op één begeleiding was.** Dit is een vooroordeel **dat** ouders hebben van Talita Koemi. Ouders willen het beste voor hun kind en **plaatsing op** een ZML school kan **een forse stap terug zijn in hun gedachten.** Ze vinden hun kind niet horen tussen de 'gehandicapten' of 'mongolen' en accepteren mogelijk niet dat ze naar een 'mongolenschool' moeten. Ouders hebben een andere beeldvorming van de beperking van hun eigen kind. Ze zien een school waar ook zichtbaar beperkte leerlingen zitten zoals een kind met het syndroom van down. Dit kan de beeldvorming van ouders bepalen (M. Fransen, persoonlijke mededeling, 21 februari 2016).

Vanuit de probleemanalyse is naar voren gekomen dat verschillende factoren bij kunnen dragen aan het negatieve of positieve beeld dat ouders hebben. Zo worden er stereotype beelden gevormd, heeft de historie van het ZML kind invloed op de benamingen van tegenwoordig, speelt de actualiteit een grote rol, kunnen mensen zich een beeld hebben gevormd vanuit de historie van Talita Koemi en speelt het acceptatieproces een rol in de beeldvorming van ouders. Bij Turkse en Marokkaanse culturen wordt in de literatuur geschreven dat ze hun steun in de acceptatie vinden in het geloof. Zij geloven dat het de wil van Allah is en richten zich op de vraag hoe ze zich het beste aan het onvermijdelijke kunnen aanpassen. Vanuit de persoonlijke ervaring van M. Fransen en een onderzoek van E. Prikker komt het tegenovergestelde naar voren. Zij geven aan dat het hebben van een kind met een verstandelijke beperking en gedragsproblemen als taboe wordt beschouwd en dat er een schaamte heerst. Om roddels, discriminatie en aantasting van de familie-eer te voorkomen vermijden niet-westerse culturen vaak de sociale situaties en hulpverlening. Hierdoor hebben zij en hun kinderen eerder te maken met eenzaamheid en sociale isolatie (Prikker, 2015).

”Acceptatie is belangrijk, omdat interventies pas zin hebben wanneer een persoon zijn eigen probleem kent en leert accepteren” (Lieshout, 2002).

Een combinatie van voorlichten en rollenspellen blijkt effectief te zijn in het tegengaan van vooroordelen, stereotype beelden en discriminatie. De meest effectieve manier is mensen bij elkaar brengen, van elkaar laten leren, elkaar helpen en samen gemeenschappelijke doelen opstellen. Men vergeet op deze manier waartoe de ander behoort.

Onderzoekers willen gaan onderzoeken wat het beeld is dat ouders en verwijzers hebben over de ZML kinderen op Talita Koemi en wat Talita Koemi al dan niet doet om een reëel beeld van de doelgroep over te brengen.

3. Probleemstelling

Inleiding

In hoofdstuk drie staat de doelstelling beschreven. In de doelstelling hebben de onderzoekers concreet beschreven wat ze willen bereiken en wat de **aanleiding** is van het onderzoek. Vervolgens staat de onderzoeksvraag geformuleerd die aan de hand van de probleemanalyse en de conclusie is geformuleerd. Deze onderzoeksvraag is onderverdeeld in **deelvragen**. **Deelvragen zijn specifieke onderzoeksvragen**. Als **laatste** is er een definiëring van de **centrale** begrippen uit de doel- en onderzoeksvraag **gegeven**.

Doelstelling

Het in kaart brengen **van** de beeldvorming van ouders en verwijzers **over ZML kinderen** voorafgaand aan en na de plaatsing met Talita Koemi. Daarnaast wordt in kaart gebracht welke factoren volgens de betrokkenen van invloed zijn op de beeldvorming. Deze kennis geeft inzicht in hoe de beeldvorming **zich** bij ouders kan ontwikkelen en wat ze hierin vanuit Talita Koemi missen of wat ouders en verwijzers juist geholpen heeft. Op grond van de verworven **informatie** formuleren de onderzoekers een passend beeldvormingsinstrument.

Onderzoeksvraag

Hoe kan Talita Koemi ervoor zorgen dat ouders, voorafgaand aan de plaatsing op Talita Koemi, een zo realistisch mogelijk beeld krijgen van de doelgroep op Talita Koemi?

Deelvragen

1. Welke al dan niet realistische beelden hebben ouders en verwijzers over de doelgroep en het onderwijs voor en na de kennismaking met Talita Koemi?
2. Welke factoren zijn van invloed op de beeldvorming van ouders en verwijzers voor en na de plaatsing van het kind op Talita Koemi?
3. Wat doet Talita Koemi al meer of minder om naar ouders een realistisch beeld over te brengen van de doelgroep op Talita Koemi?
4. Wat kan Talita Koemi volgens de betrokkenen doen om een meer realistisch beeld te geven aan ouders en verwijzers?

Definiëring centrale begrippen:

- Talita Koemi (onderzoeksvraag): Commissie van begeleiding: Directeur, psycholoog, intern begeleider.
- Talita Koemi: Speciale school voor zeer moeilijk lerende kinderen.
- Beeldvorming: *Het proces van beïnvloeding dat ouders doorlopen waarin het beeld dat ze hebben van de ZML doelgroep gevormd wordt.*
- Ouders: Alle ouders/verzorgers waarvan hun kind eventueel naar Talita Koemi gaat en nog geen kennis hebben gemaakt met Talita Koemi.
- Realistisch beeld:
 - A. 1. De werkelijkheid zo trouw mogelijk weergevend. 2. In staat de dingen te zien zoals ze zijn; nuchter (Van Dale, 2016).
 - B. Volgens de onderzoeker:
De onderzoekers bedoelen hiermee een realistisch beeld van de doelgroep:
 - Wat voor doelgroep zit er op Talita Koemi?
 - Wat **is een zeer moeilijk lerend kind?** (kind met een verstandelijke beperking)
 - Wat **houden de leerroutes in?** (leerroute 1/2, 3 en 4)
 - Hoe ziet Talita Koemi de kinderen (visie): Kinderen zo zelfstandig mogelijk maken om mee te komen in de maatschappij, uitgaan van de mogelijkheden, gelijkwaardigheid, uitgaan van potentie en van daaruit afstemmen op niveau (Talita Koemi, 2016c)?
- Factoren: Invloeden vanuit de historie, ervaringen en literatuur.
- Verwijzers: De personen vanuit instellingen die de kinderen verwijzen naar Talita Koemi. Denk hierbij aan personen vanuit het regulier onderwijs, praktijkonderwijs, speciaal basisonderwijs, speciaal onderwijs, kinderdagcentra, orthopedische dagcentra.
- Kennismaking: Het eerste contact tussen ouders en de commissie van begeleiding van Talita Koemi.
- Betrokkenen: Personen en instanties die betrokken zijn rondom de zorg van de leerlingen op Talita Koemi.
- Plaatsing: Het moment van daadwerkelijke aanmelding en het plaatsen van een kind in een klas op Talita Koemi.

4. Methode van onderzoek

Inleiding

In dit hoofdstuk wordt beschreven hoe het onderzoek is uitgevoerd. Het boek 'Praktijkonderzoek in zorg en welzijn' van de schrijvers van der Donk & van Lanen (2012) en het boek 'Praktijkgericht onderzoek in zorg en welzijn' van de schrijver Migchelbrink (2010) hebben de onderzoekers geholpen met het maken van een plan van aanpak voor het onderzoek.

Onderzoeksbenadering

Om onderzoek te doen kan er gebruik worden gemaakt van kwalitatief onderzoek, kwantitatief onderzoek en actie onderzoek. Om antwoord te geven op de deelvragen hebben de onderzoekers ervoor gekozen om gebruik te maken van kwalitatief onderzoek.

De definitie van kwalitatief onderzoek:

'Kwalitatieve onderzoeksmethoden zijn strategieën voor de systematische verzameling, organisatie, en interpretatie van tekstueel materiaal dat is verkregen door gesprekken of observaties met het doel concepten te ontwikkelen die ons helpen om sociale verschijnselen in hun natuurlijke context te begrijpen met de nadruk op betekenissen, ervaringen, en gezichtspunten van alle betrokkenen'.

De achterliggende **gedachte hierbij** is, dat we in de sociale wetenschappen mensen bestuderen en daarom ook begrip moeten hebben voor hun overwegingen, argumenten, ervaringen en motieven (Boeije, 2014).

Kwalitatief onderzoek richt zich op de uitleg die een persoon aan een situatie geeft en richt zich niet alleen op cijfers. Er bestaat geen eenduidige werkelijkheid. Bij kwalitatief onderzoek wordt de werkelijkheid van binnenuit bestudeerd. De primaire taak van de onderzoeker is:

- inzicht krijgen in hoe mensen de werkelijkheid ervaren.
- inzicht krijgen in hoe mensen de werkelijkheid beleven.
- inzicht krijgen in hoe mensen betekenis geven aan de werkelijkheid.

Centraal staat het perspectief, begrip of de interpretatie van de onderzochten. De taak van de onderzoekers was om de betekenis die de onderzochten gaven aan hun situatie **om te vormen naar theorie**. Voor gegevensverzameling werd gebruik gemaakt van open technieken. Hiermee worden bijvoorbeeld informele gesprekken, diepte interviews en observaties bedoeld (Migchelbrink, 2010).

Deze onderzoeksbenadering past in dit onderzoek, omdat de onderzoekers erachter wilden komen wat voor beeldvorming ouders en verwijzers hebben over de doelgroep op Talita Koemi en wat ze kan helpen om een realistisch beeld te krijgen over de doelgroep.

Hiervoor hebben de onderzoekers de participanten individueel benaderd en gekeken naar hoe zij betekenis geven aan de werkelijkheid en deze beleven en ervaren. Er is geen eenduidige, objectieve werkelijkheid. Ouders, verwijzinstellingen en de commissie van begeleiding hebben op deze manier bijgedragen aan theorie vanuit de praktijk voor in dit onderzoek. Talita Koemi zou graag een instrument willen ontwikkelen waarmee zij ouders een realistisch beeld kunnen geven over de doelgroep en het onderwijs, voordat zij in contact komen met Talita Koemi. Talita Koemi hoopt hiermee te bereiken dat steeds meer mensen in de omgeving een reëel beeld krijgen over wie de ZML kinderen zijn op Talita Koemi en wat ze kunnen op Talita Koemi.

Meetinstrumenten

De onderzoekers hebben 4 deelvragen opgesteld en van daaruit onderzocht hoe Talita Koemi een realistisch beeld van de doelgroep kan overbrengen aan ouders. In onderstaande tabel staat beschreven wie de onderzoekers bevraagd hebben (databron), op welke manier de onderzoekers dat gedaan hebben (dataverzamelmethode) en op welke deelvragen deze personen antwoord hebben gegeven. Onder het schema wordt dieper ingegaan op de manier van bevragen en hoe de onderzochte gegevens zijn geanalyseerd. In bijlage C is er een tijdspad terug te vinden. In bijlage D vindt u de interviewguides voor de ouders, in bijlage E voor de verwijzers en in bijlage F voor de commissie van begeleiding.

Databron	Dataverzamelmethode	Deelvraag	Topics interview
Zeven ouders, zowel allochtone als autochtone ouders	Bevragen: Diepte interviews	1,2, 3 en 4	• Acceptatie • Verwachtingen • Voorgaande scholen • Beïnvloedende factoren beeld • Tips en tops
Eén verwijzer van VSO de Marwindt in Nijmegen	Bevragen: Diepte Interviews	1,2, 3 en 4	• Kennismaking op Talita Koemi • Beïnvloedende factoren beeld • Tips en Tops
Commissie van begeleiding, Talita Koemi (Directeur en psycholoog)	Bevragen: Groepsinterview (focusgroep)	3	• Acceptatie, • Verwachtingen, • Kennismaking, • Verandering na kennismaking • Beïnvloedende factoren beeld

Diepte Interview: Een diepte interview is een kwalitatieve onderzoeksmethode. Hierbij vindt een gesprek plaats tussen een interviewer en de betrokkene die zijn/haar medewerking verleent aan het onderzoek. Een diepte interview is geschikt om opvattingen, meningen en ideeën over een bepaald onderwerp te achterhalen. Er wordt dieper ingegaan op informatie in vergelijking met kwantitatief onderzoek. Kwantitatief onderzoek is vooral gericht op een objectieve, eenduidige waarheid. De onderzoekers hadden gekozen voor semigestructureerde interviews, waarbij de onderzoekers een interviewschema hadden met vaste gespreksonderwerpen die in het interview aan de orde zijn gekomen met behulp van voorbeeldvragen. De onderzoekers zijn afgeweken van de volgorde hierin. Hierdoor konden ze doorvragen bij punten die verder uitgediept moesten worden, omdat ze bijvoorbeeld nog niet helder waren. Hier hebben de onderzoekers vervolgvragen en verdiepende vragen voor gebruikt. Er werd vooral gebruik gemaakt van het stellen van open vragen aan de geïnterviewde, zodat zij zoveel mogelijk vanuit eigen woorden, gedachten, opvattingen, gevoelens, ervaringen en ambities konden vertellen. Het interview was opgedeeld drie fasen: begin, kern en afronding. In het begin werd het doel van het onderzoek besproken, namelijk: erachter komen hoe de beeldvorming van betrokkenen over Talita Koemi is ontstaan. Een subdoel hierin was: erachter komen wat betrokkenen nodig hebben om preventief de gewenste informatie te krijgen over Talita Koemi en de doelgroep. Dit **is meegenomen** in de aanbevelingen voor Talita Koemi. In het begin werden er afspraken gemaakt met de betrokkenen over de vertrouwelijkheid en anonimiteit van het materiaal en werd er toestemming gevraagd voor het opnemen van het gesprek.

Groepsinterview

Bij een groepsinterview werd een aantal mensen tegelijk geïnterviewd. Doordat er gepraat werd in een groep stimuleerden de participanten elkaar. Er was meer om op te reageren en om over na te denken. Focusgroep **is** het type groepsinterview dat de onderzoekers **hebben** gebruikt. Hierbij hadden de onderzoekers een lijst met categorieën gemaakt, gekoppeld aan voorbeeldvragen. **Alle thema's zijn hierdoor behandeld en er zijn er geen overgeslagen.** De volgorde waarin het gesteld werd mocht hierin los worden gelaten.

Participanten

De onderzoekers zijn begonnen met het interviewen van **zeven** ouders van het SO en het VSO. **Er werd gekeken naar verschillen en overeenkomsten in de door hen gekozen leerroutes. Ook de allochtone dan wel autochtone achtergrond is hierbij betrokken. Drie ouders zijn geïnterviewd waarvan het kind zich bevindt in leerroute 1/2, drie in leerroute 3 en één ouder in leerroute 4. Uit leerroute 1/2 was er één ouder allochtoon en waren twee ouders autochtoon. Uit leerroute 3 was er één ouder allochtoon en waren twee ouders**

autochtoon. Uit leerroute 4 was één ouder autochtoon. Daarnaast is er een interview afgenomen met de intern begeleider van VSO de Marwindt. VSO de Marwindt is een cluster 2 school. Andere verwijzinstellingen verleenden geen medewerking. De onderzoekers hebben bij de commissie van begeleiding gekozen voor een groepsinterview. In bijlage G staat een schema weergegeven waarin de planning van de interviews staat en wat de taakverdeling hierin was.

Analyse

Transcript maken: De onderzoekers hebben ervoor gekozen om de interviews te transcriberen. De complete transcriptie van alle verbale en non-verbale uitingen vormt het basismateriaal voor de analyse. De aldus verkregen gegevens zijn direct en betrouwbaar. De transcripten zijn verdeeld in fragmenten.

Coderen en analyseren: De transcripten zijn (handmatig) gecodeerd. Een voorbeeld hiervan is in bijlage H terug te vinden. De essentie van coderen is labels of codes toekennen aan tekstfragmenten door lezen, organiseren, (her) ordenen, reflecteren en logisch redeneren. Hierdoor hebben de onderzoekers inhoudelijke thema's, structuren of patronen in de gegevens opgespoord. Er zijn drie stappen van codering:

- Open coderen: (labels toekennen)
 - Axiaal coderen: Vergelijken van codes en labels
 - Selectief coderen: gecodeerde gegevens worden uitgewerkt tot een theorie.
- (Migchelbrink, 2010)

Open coderen:

Bij drie interviews van de ouders hebben de onderzoekers fragmenten gemaakt en alles wat hun opviel, in deze fragmenten vastgelegd in een trefwoord of enkele woorden (labels of codes, bijvoorbeeld "acceptatie", "kennismaking", "verwachtingen"). Nadat er een paar transcripten waren doorgekeken, werd er geëvalueerd om te kijken of er een labelstructuur inzat. Tussendoor hebben de onderzoekers ook axiaal gecodeerd, zodat relevante vragen in het volgende interview bijgesteld konden worden.

Axiaal coderen:

Fragmenten uit de interviewtranscripten zijn met elkaar vergeleken. Er werd gekeken naar verschillen en overeenkomsten. Codes en labels zijn op deze manier gesplitst of juist samengevoegd en van hieruit is er een nieuw (abstracter) label gemaakt. Axiaal coderen heeft ervoor gezorgd dat de gegevens meer met elkaar overeenkomen, wat de validiteit van het onderzoek ten goede komt.

Selectief coderen:

De gecodeerde gegevens werden uitgewerkt tot een theorie en de codes werden onder de bijbehorende deelvragen gezet. Zo zijn er relaties gelegd op basis van de frequentie waarin labels / codes terugkwamen in de gegevens. Daarnaast werd er gekeken naar wat de uitzonderingen waren en in hoeverre deze van invloed waren op de onderzoeksvraag. Zo waren er ook codes en fragmenten die niet van toepassing waren op de deelvraag en weggestreept konden worden.

Betrouwbaarheid en Validiteit

Validiteit (Geloofwaardigheid) wil zeggen dat de onderzoekers datgene hebben onderzocht wat ze wilden onderzoeken. De verzamelde gegevens weerspiegelen de werkelijkheid. Het is moeilijk om de onderzoeksresultaten valide te noemen bij kwalitatief onderzoek. Doordat de onderzoekers in gesprek zijn gegaan met betrokkenen binnen en buiten Talita Koemi, wordt de validiteit verhoogd. Vanuit de resultaten en de conclusies hopen de onderzoekers met een daadwerkelijk bruikbare oplossing te komen die Talita Koemi kan inzetten. Door het coderen werd er gekeken of onderzochte gegevens met elkaar overeenkwamen. Dit heeft ervoor gezorgd dat het onderzoek meer valide werd. Bij het bevragen van ouders is er voor gekozen om ouders van verschillende leerroutes te interviewen en te kijken naar de verschillen en overeenkomsten tussen autochtone ouders en allochtone ouders.

Betrouwbaarheid wil in de onderzoeksterminologie zeggen dat de onderzoekers ernaar hebben gestreefd om met het onderzoek dezelfde resultaten te verkrijgen als het zou worden herhaald, of door iemand anders zou worden uitgevoerd (Donk & Lanen, 2012). Aangezien in dit onderzoek het vooral ging om de belevingen, ervaringen en meningen van betrokkenen, is het nauwelijks mogelijk om dit op dezelfde wijze te herhalen. Ten behoeve van de betrouwbaarheid is een goed doordachte interviewgide opgesteld die als leidraad gebruikt is bij alle interviews. Bij herhaling van het onderzoek zal deze interviewgide ervoor zorgen dat de respons minimaal afwijkt van het voorgaande onderzoek. Om het onderzoek verder zo betrouwbaar mogelijk te houden is er gekeken vanuit verschillende perspectieven (ouders, verwijzers, Talita Koemi). De uitkomsten van de interviews zijn met elkaar vergeleken. Door middel van transcriberen en coderen is er gekeken naar de verschillen en de overeenkomsten. Transcriberen heeft gezorgd voor betrouwbaarheid, omdat er dicht bij de werkelijkheid gebleven werd. De probleemanalyse heeft meer inzicht gegeven in het probleem van de praktijk en de organisatie. Zo hebben de onderzoekers al een basis aan informatie die ze in het onderzoek verder uit kunnen diepen.

5. Resultaten

Inleiding

In dit hoofdstuk wordt per deelvraag het belangrijkste resultaat gepresenteerd. Dit wordt gedaan door het beschrijven van feitelijke resultaten en citaten van de geïnterviewden.

Onderzoeksvraag

Hoe kan Talita Koemi ervoor zorgen dat ouders, voorafgaand aan de plaatsing op Talita Koemi, een zo realistisch mogelijk beeld krijgen van de doelgroep op Talita Koemi?

Deelvragen

Deelvraag 1: Welke, al dan niet realistische, beelden hebben ouders en verwijzers over de doelgroep en het onderwijs voor en na de kennismaking met Talita Koemi?

Resultaten ouders

- Doelgroep

Tijdens de zwangerschap hebben ouders een ideaal beeld van een gezond kind, maar krijgen een ander kind dan dat ze verwacht hadden. Eén ouder gaf aan dat ze heeft moeten rouwen om het gezonde kind dat ze niet had gekregen en moeite had met het accepteren van een kind met een handicap. Hierdoor moesten de verwachtingen worden bijgesteld.

Ouders met een kind met het syndroom van Down gaven aan dat het voor hen meteen duidelijk was dat er extra zorg bij kwam kijken.

Ouders hebben bij de geboorte van een kind met een beperking een bepaald beeld van de handicap. Zo had een moeder het beeld: 'Het busje komt zo'. 'Wordt mijn kind dan een kind dat met een busje naar school moet later?' Dat was een maatschappelijk stigma dat ze had. Een andere ouder gaf aan dat ze het beeld had van oude moeders met slecht geklede Downers naast zich.

Het beeld van vier andere ouders was, dat ze dachten dat er enkel gehandicapte kinderen waren met een extreem laag IQ. Zo gaf één ouder aan dat ze meer kinderen met het syndroom van down had verwacht. Maar ze kon niet uitleggen waarom. Eén moeder gaf aan dat ze zich gedwongen voelde om haar kind op Talita Koemi te plaatsen en dat ze er zelf nooit voor zou kiezen. Ze vond het een 'mongolenschool'. Ze had het beeld dat er alleen maar zichtbaar – beperkte kinderen waren en "aan mijn kind zie je helemaal niets". Ze vond haar kind te slim voor Talita Koemi.

Moeder van een kind met het syndroom van Down, 2016:

"Weet je, we zijn blij met hem, we zijn blij met H, maar dat extra chromosoom had voor ons niet gehoeven."

- **Onderwijs**

Van Talita Koemi gaven twee moeders aan positieve verwachtingen te hebben. Dit zijn ook de moeders waarvan hun kind eerst op regulier onderwijs heeft gezeten. Ze hadden het beeld dat hun kind op het speciaal onderwijs niet **overvraagd werd** en dat ze het gedrag van hun kind niet hoefde te verantwoorden. Dit was op het regulier onderwijs namelijk wel het geval. Ook sociaal gezien vonden ze dat hun kind op deze school een betere aansluiting had. Drie ouders met een negatief beeld over het onderwijs gaven aan dat zij bang waren dat hun kind op Talita Koemi achteruit zou gaan en dat hun kind te slim zou zijn voor deze school.

Uiteindelijk hebben vier ouders een positief beeld en drie ouders een negatief beeld. Welke factoren hierin een rol spelen wordt in de volgende deelvraag beantwoord.

Resultaat Orthopedagoog VSO de Marwindt:

- **Voor de kennismaking met Talita Koemi**

M. van de Loo gaf aan dat zij voor de rondleiding dacht dat er alleen maar zwakke leerlingen op Talita Koemi zaten met een zichtbare, lichamelijke beperking. Zij was niet voldoende op de hoogte **van het feit** dat er ook leerlingen uitstromen naar leerroute 3 en 4. Ze had verwacht dat er meer kinderen met het syndroom van Down op Talita Koemi zaten. **Zij had dit beeld doordat zij de kinderen buiten zag spelen bij Talita Koemi en door verhalen van de omgeving.** Zij kende Talita Koemi van naam, maar had er nog nooit in de praktijk mee gewerkt.

Naar aanleiding van een verwijzing van VSO de Marwindt naar Talita Koemi heeft M. Fransen een uitnodiging gestuurd naar M. van de Loo voor een rondleiding op Talita Koemi.

- **Tijdens en na de kennismaking met Talita Koemi**

M. van de Loo gaf aan dat ze naar aanleiding van de rondleiding een ander beeld had gekregen van de **leerlingen die naar Talita Koemi gaan**. Ze zag dat er ook niet zichtbaar beperkte kinderen op school zaten. Verder gaf ze aan dat **zij** sommige van haar eigen leerlingen ook vindt passen in klassen van Talita Koemi. Ze had niet verwacht dat er leerroute 3 en 4 leerlingen zitten. Na de rondleiding gaf M. van de Loo aan dat ze na kennismaking met Talita Koemi meer **dan** eerst achter de verwijzing staat vanuit VSO de Marwindt.

Resultaat Talita Koemi:

Talita Koemi ervaart dat ouders bepaalde verwachtingen hebben over de doelgroep en het onderwijs aan hun kind. Talita Koemi geeft aan dat sommige ouders alleen naar de buitenkant van het kind kijken, terwijl de beperking van het ZML kind aan de binnenkant zit. De verwachtingen die ouders hebben over de doelgroep en het onderwijs komen, **volgens de directeur en psycholoog**, niet altijd overeen met de doelen die Talita Koemi heeft voor het kind. Talita Koemi merkt dat dit zich kan uiten op vier verschillende manieren:

1. Ouders hebben geen reële verwachtingen. Thuis kan het kind praktische taken uitvoeren zoals koken en boodschappen doen. Waarom zit mijn kind dan nog steeds hier op school?
2. Verschillende ouders bieden weerstand. Deze ouders merken later dat hun kind op zijn plek zit op Talita Koemi en dat hun kind vrolijker is.
3. Ouders waarbij de verwachtingen die ze hadden van Talita Koemi achteraf zijn tegengevallen. **Bijvoorbeeld wat betreft** de ruimte voor 1 op 1 begeleiding. **Dit is niet** haalbaar voor ieder kind op Talita Koemi.
4. Ouders die vinden dat hun kind niet op Talita Koemi hoort en waarbij dat beeld niet veranderd.

Deelvraag 2: Welke factoren zijn van invloed op de beeldvorming van ouders en verwijzers voor en na de plaatsing van het kind op Talita Koemi?

Resultaten ouders

- Voor de kennismaking met Talita Koemi

Tijdens het onderzoek is er bewust voor gekozen om te kijken of er verschillen en overeenkomsten zijn tussen de verschillende leerroutes en tussen allochtone of autochtone ouders. Uit onderzoek blijkt dat de leerroutes niet van invloed zijn op de beeldvorming van ouders. Er zijn echter wel verschillen tussen ouders van een kind met een zichtbare beperking en ouders van een kind met een niet zichtbare beperking. Dit blijkt sterk van invloed te zijn op de beeldvorming van ouders. Zo gaven twee ouders van een kind met een niet zichtbare beperking aan: 'Had mijn kind maar iets zichtbaars.' Zij moeten het gedrag van hun kind altijd uitleggen en zich verantwoorden naar de buitenwereld. Deze ouders merken dat hun kind eerder door de buitenwereld wordt overvraagd. Dit in tegenstelling tot één ouder van een kind met het syndroom van Down. Deze ouder geeft aan dat zij blij is dat haar kind het syndroom van Down heeft: 'Lekker duidelijk!' Haar leek een niet zichtbare beperking pijnlijker, omdat je er niets aan ziet en zij eerder als normaal worden

Moeder van een kind met autisme, 2016

'Had mijn kind maar iets zichtbaars, dan hoef ik het niet altijd uit te leggen.'

bejegend. Beide allochtone ouders hadden een negatief beeld van Talita Koemi. Zij hebben een kind met een niet zichtbare beperking. Hierdoor is het lastig om te kijken of hun culturele achtergrond een factor speelt in de beeldvorming of dat het ligt aan het feit dat ze een niet zichtbaar beperkt kind hebben. Talita Koemi geeft aan dat zij ervaren dat bij niet-westerse landen meer schaamte en schuld heerst naar de buitenwereld bij het hebben van een zichtbaar beperkt kind. Deze ouders snappen niet waarom hen dit is overkomen. M. Fransen geeft aan dat in het buitenland anders wordt omgegaan met ZML kinderen. Er zijn bijvoorbeeld alleen reguliere scholen en als ze daar niet passen, blijven de kinderen thuis. Daarnaast is er meer werkvoorziening voor deze kinderen in landen als Turkije en Marokko. Allochtonen zijn dus gewend dat er anders met deze kinderen omgegaan wordt.

Een andere factor die van invloed is op de beeldvorming van ouders is het acceptatieproces, volgens drie ouders. Wat hen geholpen heeft in het acceptatieproces is kijken naar je eigen verdriet, kijken naar het kind, de liefde voor je kind en als laatst de mensen om je heen die met je meeleven. Toen zij het geaccepteerd hadden vormde de beperking van hun kind geen barrière meer: 'Het is goed zo!'

Kennismaking en ervaringen vooraf (via familieleden of door zelf met deze kinderen gewerkt te hebben) bleek ook het beeld van de school gunstig te beïnvloeden en drempelverlagend te werken.

- Tijdens en na de aanmelding op Talita Koemi

Vier ouders hadden een positief beeld van Talita Koemi. Zij gaven aan dat Talita Koemi een schoolse uitstraling had en dat de tekeningen die in het gebouw hangen zorgen voor een leuke sfeer. De school zag er fris en geordend uit en dat straalde een bepaalde rust uit. Dit zorgt voor een goed gevoel. Daarnaast zagen deze ouders de deskundigheid en de betrokkenheid van docenten naar de kinderen. Dit zorgt voor sociale veiligheid. Drie ouders hadden een negatief beeld en gaven aan dat zij schrokken van de zichtbaar beperkte kinderen: 'Mijn kind hoor hier niet!' Een moeder vond de naam van Talita Koemi al nergens op slaan. Het negatieve beeld van deze ouders werd versterkt door verhalen uit de omgeving. Wat zij hoorden was dat er alleen 'mongolen en gekken' op Talita Koemi zitten. Eén ouder gaf aan dat zij vroeger langs de school fietste en de kinderen van Talita Koemi zag buitenspelen. Als kind kreeg zij hierdoor het beeld dat er alleen zichtbaar beperkte kinderen zaten.

Moeder van een kind dat zuurstoftekort heeft gehad na drie weken, 2016

"Talita Koemi is een 'mongolenschool' Alleen de naam is al raar!"

De rondleiding die gegeven wordt binnen Talita Koemi heeft een gunstig effect. Ouders geven aan dat ze hierdoor zagen dat er ook niet zichtbaar beperkte kinderen zaten en hoger niveau leerlingen die kans hebben op een uitstroomprofiel waarbij ze kunnen gaan werken. Het gesprek met psycholoog M. Fransen hielp ouders inzicht te krijgen in de doelgroep en de uitstroommogelijkheden voor hun kind. De rondleiding kan ook confronterend zijn voor ouders. Eén ouder gaf aan dat ze tijdens de rondleiding schrok van het materiaal dat in de klassen stond, ze wist niet goed waar dit allemaal voor diende. Zo zag ze als eerst een grote Box staan waar kinderen in worden gezet om te spelen. Dit had ze niet verwacht, maar naarmate ze langer rondliep op Talita Koemi en de kinderen leerde kennen, wist ze ook waarom deze materialen er waren.

Als laatste gaven vijf van de zeven ouders aan dat zij zagen dat hun kind op de goede plek zat bij Talita Koemi en dat was voor hen het belangrijkste. Ze zagen hun kind met enthousiasme naar school gaan en dat is wat een ouder uiteindelijk wil. Drie van de zeven ouders geven aan dat het beeld duidelijker was geworden de kennismaking en de rondleiding.

Resultaat orthopedagoog VSO de Marwindt:

Voor de kennismaking met Talita Koemi kende M. van de Loo Talita Koemi alleen van lezen en horen. Ze had in de praktijk nog niets te maken gehad met Talita Koemi. Doordat ze wist wat cluster 3 inhoudt, ze de kinderen buiten zag spelen als ze langsfietsde en verhalen van buitenaf hoorde, vormde zij zich een beeld over de doelgroep op Talita Koemi.

Na de kennismaking met Talita Koemi was dit beeld positief veranderd. Van invloed hierop was de rondleiding en de kennismaking met de leerlingen van Talita Koemi.

Resultaat Talita Koemi

Talita Koemi geeft aan dat het acceptatieproces van grote invloed is op de beeldvorming van ouders. Dit blijkt uit het feit dat sommige ouders vinden dat hun kind meer kan dan Talita Koemi denkt. Deze ouders accepteren mogelijk niet dat hun kind naar Talita Koemi moet. Daarnaast kunnen ouders niet altijd overzien wat er bij het hebben van een beperkt kind komt kijken. Ouders moeten hiermee leren omgaan en iedere ouder doet dat op een eigen manier. Sommige ouders **uiten** verwijten naar elkaar en maken ruzie, andere ouders kunnen er goed mee omgaan. M. Fransen geeft aan dat het acceptatieproces bij ouders met een zichtbaar beperkt kind eerder op gang komt dan ouders met een niet zichtbaar beperkt kind. Ouders met een zichtbaar beperkt kind kunnen niet om de beperking van het kind heen. Het is zichtbaar waardoor ze er iedere dag mee geconfronteerd worden. Bij een zichtbare beperking, zoals het syndroom van Down, is het duidelijk voor de buitenwereld dat het kind

een beperking heeft en zullen er andere verwachtingen zijn dan bij een niet zichtbaar beperkt kind. **Dat helpt bij** het acceptatieproces. Ouders met een niet zichtbaar beperkt kind zullen het gedrag van hun kind altijd moeten uitleggen aan de buitenwereld, de omgeving reageert hier anders op. Daarnaast worden deze kinderen sneller overvraagd door de buitenwereld. Dit kan het acceptatie proces van ouders moeilijker maken. R. van der Knaap en M Fransen geven aan zo goed als geen verschil in het acceptatieproces te zien tussen autochtone en allochtone ouders met een niet zichtbaar beperkt kind. Wel geven zij aan dat bij verschillende allochtone ouders meer schaamte en schuld heerst naar de buitenwereld bij het hebben van een zichtbaar beperkt kind. Deze ouders snappen niet waarom hun dit is overkomen. M. Fransen geeft aan dat in het buitenland (Turkije, Suriname, Marokko) anders wordt omgegaan met ZML kinderen. **Als ze niet naar reguliere scholen kunnen, blijven kinderen thuis. Daarnaast is er meer werkvoorziening voor hen. Allochtone ouders hebben dus al vanuit een andere cultuur een ander beeld meegekregen.**

Deelvraag 3: *Wat doet Talita Koemi al meer of minder om naar ouders een realistisch beeld over te brengen van de doelgroep op Talita Koemi?*

De verwijzing van het kind naar Talita Koemi vindt plaats vanuit een instantie of vorige school van het kind. Na de verwijzing vindt er een oriëntatiegesprek plaats. Hierin wordt het kind aangemeld. De belemmerende en bevorderende factoren van het kind worden besproken. Tijdens dit gesprek

NOG NIET

Voorlichtingsfilm

Website vertaler

FOTO'S OP SITE/SCHOOLGIDS

OPEN DAG Verwijzers regulier scholen

FOLDERS / BROCHURE

vindt er ook een rondleiding plaats. Ouders kunnen op deze manier ook de sfeer binnen de school proeven. Ouders proberen hun kind vaak in eerste instantie toch op een hoger niveau school te krijgen. Bij irreële verwachtingen gaat Talita Koemi een gesprek aan met ouders, waarin besproken wordt wat ouders verwachten: wat het kind kan leren, of het kind zelfstandig kan werken **et cetera. Talita Koemi gaat ook** een gesprek aan met de vorige school. Het uitstroomprofiel van het kind wordt besproken.

Talita Koemi richt zich nu op het binnenhalen van de verwijzers waar ze het meest mee samenwerken, door ze uit te nodigen voor een rondleiding door de school. Hierdoor leren verwijzers de school en de doelgroep kennen. **Dan** wordt ook verteld hoe het onderwijs eruit ziet. Er valt nog een inhaalslag te maken bij verwijzers van reguliere scholen om ze kennis te laten maken met de school en de doelgroep. Talita Koemi heeft met SO **de Windroos afgesproken dat ze eerder een gesprek aan zal**

R van der Knaap, 2016

“Onze kinderen werden vroeger verstoep, dat willen we niet meer. Ze hebben ook het recht om naar school te gaan en te integreren in de maatschappij.”

gaan met ouders die weerstand bieden. Ouders wordt dan informatie gegeven over de school, om zo de drempel om kinderen te plaatsen te verlagen.

Daarnaast heeft Talita Koemi het uiterlijk van de school veranderd. Het gebouw heeft meer kleur gekregen, de speelplaats zit aan de voorkant van de school. Hiermee wil ze laten zien dat de kinderen gezien mogen worden. Voorheen speelden de kinderen achter het gebouw buiten en werden ze 'verstopt' voor de buitenwereld. R. van der Knaap zegt dat deze kinderen ook het recht hebben om naar school te gaan en te integreren in de maatschappij.

Talita Koemi verspreidt informatie via de schoolsite, samenwerkingsverbanden en er is een school ondersteuningsplan. Mensen mogen altijd bellen, er is een buurtkrant, een schoolgids en mond op mond reclame. De schoolgids is ook voor alle groep 8 leerlingen uit het speciaal onderwijs die een keuze voor een middelbare school moeten maken.

Talita Koemi houdt geen open dagen en heeft geen folders die ze kan uitdelen met informatie. Hiermee zou ze ook gedetailleerde informatie kunnen verspreiden over de doelgroep en het onderwijs. Echter is het wel zo, dat het voor allochtone ouders en ouders met een verstandelijke beperking moeilijk kan zijn om de geschreven informatie te begrijpen door een taalachterstand. M. Fransen geeft aan dat het vertalen van de website een overweging zou kunnen zijn. R. van der Knaap geeft echter aan dat hij zich dan afvraagt of ouders zich voldoende zullen aanpassen binnen deze maatschappij. Het maken van een voorlichtingsfilm zou ook meer informatie kunnen geven over de doelgroep. Het wordt hierdoor ook visueel gemaakt, wat het voor ouders met een taalachterstand en voor ouders met een beperking makkelijker maakt de informatie te begrijpen. M. Fransen geeft aan een voorlichtingsfilm te willen hebben waarin een visuele rondleiding wordt gegeven door de school. Hier zijn nog geen actieve plannen voor gemaakt.

Ten slotte wil Talita Koemi meer foto's van activiteiten in de schoolgids zetten. Hier tegenover staat wel dat zichtbaar beperkte kinderen dan nog meer zichtbaar worden, wat ouders kan afschrikken.

Deelvraag 4: Wat kan Talita Koemi volgens de betrokkenen doen om een meer realistisch beeld te geven aan ouders en verwijzers?

Resultaten ouders

Een ouder was positief en had geen verbeteringen voor Talita Koemi. Sommige verbeterpunten van ouders zijn

minder geschikt als basis voor het geven van een meer realistisch beeld aan ouders en verwijzers, maar ze vonden het wel belangrijk om te benoemen en mee te geven aan Talita Koemi.

Verbeterpunten die ouders aangaven:

- De beperkte betrokkenheid van ouders. Er worden wel eens voorlichtingsbijeenkomsten georganiseerd, maar deze zouden interessanter zijn als ze meer gericht zouden zijn op het eigen kind. Dit zou de opkomst van ouders vergroten.
- Meer voorlichtingsmateriaal in de vorm van foto's et cetera. Het liefst nog foto's van elke klas.
- Een platform voor ouders om te kunnen sparren over problemen waar ze tegen aan lopen, maar ook om leuke ervaringen te delen.
- Naamsverandering van de school.
- Betere aansluiting bij de belevingswereld van het kind. (Bijvoorbeeld: 'Mijn kind is 16 jaar en komt nog steeds thuis met een kleurplaat van de paashaas, terwijl hij thuis naar boksen kijkt op tv.')
- Meer uitdaging en stimulering van leerlingen, die van het regulier onderwijs komen. Zij moeten veel herhalen.
- Er is soms een te groot verschil in niveau.

Resultaat orthopedagoog VSO de Marwindt:

M. van de Loo geeft aan informatie te missen over de uitstroom in leerroute 4. Ze geeft aan dat het wel kort staat weergegeven op de website, maar dat het erg beknopt is. Ze zou graag meer gedetailleerde informatie willen over deze leerroute. Hierdoor wordt het voor haar als verwijzer ook duidelijker dat er ook hoger niveau leerlingen op school zitten.

Verder geeft M. van de Loo aan dat ze een filmpje op de site van de doelgroep en het onderwijs erg fijn zou vinden. Hierdoor wordt de doelgroep visueel gemaakt. Ze gaf wel aan dat het lastig is om van elke ouder toestemming te krijgen om opnames te maken.

6. Conclusies en discussie

Inleiding

In hoofdstuk 6 worden de deelvragen en onderzoeksvraag beantwoord. Er worden conclusies getrokken op basis van de resultaten uit het onderzoek. Deze worden verbonden met de literatuur: Wat komt overeen en wat wijkt af? Daarna wordt een discussie beschreven over de beperkingen van het onderzoek. Hierin staat beschreven hoe betrouwbaar en valide het onderzoek is, hoe de onderzoekers het onderzoek hebben afgebakend, wat de onderzoekers niet hebben kunnen onderzoeken en wat **had** achteraf **anders moeten zijn**. Ten slotte wordt er een suggestie gegeven voor vervolgonderzoek en worden er aanbevelingen gedaan voor de praktijk.

Conclusie Deelvragen

Deelvraag 1: *Welke, al dan niet realistische beelden, hebben ouders en verwijzers over de doelgroep en het onderwijs voor en na de kennismaking met Talita Koemi?*

Volgens Talita Koemi kan het beeld en de verwachtingen van ouders zicht uiten in vier verschillende vormen:

1. Ouders hebben geen reële verwachtingen.
2. Ouders bieden weerstand.
3. Verwachtingen van ouders zijn achteraf tegengevallen.
4. Ouders vinden dat hun kind niet op Talita Koemi hoort.

Voordat ouders de school leren kennen wordt er een bepaald beeld gevormd van de doelgroep, maar ook van het onderwijs. Vier ouders hebben, op dit moment, een positief beeld en drie ouders een negatief beeld van Talita Koemi. Dit beeld laat zich als volgt omschrijven:

Doelgroep

- Het moeilijk kunnen accepteren van het hebben van een 'gehandicapt' kind staat een 'open' benadering van het kind als zodanig in de weg en daarmee ook zijn ontwikkeling. Kübler-Ross (z.d.) heeft een vijf-fasen model bedacht voor rouwverwerking: Ontkenning-woede-onderhandeling-depressie-acceptatie (bijlage B). Onder deze rouwen valt ook rouw om het gezonde kind dat je niet hebt gekregen. Ouders moeten hun verwachtingen bijstellen en accepteren

- Ouders hebben te maken met maatschappelijke stigma's, zoals: 'Wordt mijn kind dan een kind dat met een busje naar school moet later?'
- Er zitten alleen zichtbare beperkte kinderen op Talita Koemi met een Laag IQ. Dit beeld wordt gevormd door verhalen vanuit de omgeving en maatschappelijke vooroordelen.
- Ouders vinden dat hun kind te slim is voor Talita Koemi en daar niet hoort. 'Aan mijn kind zie je helemaal niets!'.

Onderwijs

- Wanneer hun kind van regulier naar speciaal onderwijs gaat hadden twee ouders de verwachtingen dat hun kind niet meer op de tenen zou hoeven lopen en dat ouders zich niet meer hoeven te verantwoorden voor het gedrag van hun kind
- Speciaal onderwijs past meer bij het sociaal leven van hun kind.

Tijdens de kennismaking werd er gezien dat er ook niveau 3 en 4 leerlingen zitten op Talita Koemi. Waardoor ouders en verwijzers een reëler beeld kregen van de doelgroep die op Talita Koemi zit.

Deelvraag 2: *Welke factoren zijn van invloed op de beeldvorming van ouders en verwijzers voor en na de plaatsing van het kind op Talita Koemi?*

Beïnvloedende factoren voor de kennismaking

- Het hebben van een kind met een zichtbare of niet zichtbare beperking. Over het algemeen wordt er ervaren dat ouders met een kind met een zichtbare beperking eerder de beperking van hun kind accepteren, omdat ze er iedere dag mee geconfronteerd worden. Ouders met een niet zichtbaar beperkt kind geven aan dat ze liever hadden dat hun kind iets zichtbaars had, omdat ze nu altijd het gedrag van hun kind moeten verantwoorden en ze geven aan dat hun kind eerder overvraagd wordt door de buitenwereld.
- Het acceptatieproces. Van Lieshout (2002) zegt: 'Acceptie is belangrijk, omdat interventies pas zin hebben wanneer een persoon zijn eigen probleem kent en leert accepteren.' Het is makkelijker om een reëel beeld te vormen van de doelgroep als ouders de beperking van hun kind hebben geaccepteerd.
- Een andere factor die meespeelt, is de ervaring die ouders of familieleden van ouders hebben met ZML kinderen. Voor de ouders die ervaring hadden met de doelgroep was de drempel lager om voor het speciaal onderwijs te kiezen.

- Talita Koemi geeft aan dat ze merken dat bij een niet-westerse cultuur meer schaamte en schuld heerst naar de buitenwereld. Ouders snappen niet waarom dit hun overkomt. Volgens Prikker (2015) wordt een verstandelijke beperking en/of gedragsproblemen in veel niet-westerse landen als taboe beschouwd. Er is eerder schaamte met als gevolg eenzaamheid en sociale isolatie. Om roddels, discriminatie, het “uitkomen van de problemen” en aantasting van de familie-eer te voorkomen vermijden niet westerse culturen vaak de sociale situaties en hulpverlening.

Tijdens en na de aanmelding op Talita Koemi

- De uitstraling van de school en de sfeervolle tekeningen in het gebouw (kunnen bijdragen aan een uitnodigende sfeer).
- De deskundigheid en de betrokkenheid van docenten naar kinderen. Dit kan ouders een geruststellend en veilig gevoel geven.
- Eén ouder gaf aan dat de naam van de school al een factor speelde in haar beeld ‘mongolenschool’ – ‘rare naam’. Vanuit de historie zijn namen als ‘mongolen’ en ‘gekken’ benamingen voor kinderen met een verstandelijke/lichamelijke beperking. In het heden bestaan deze benamingen ook nog, alleen nu worden ze als scheldwoord, of als negatief gezien (Weijers, 2013).
- Het zien van de zichtbaar beperkte kinderen tijdens de rondleiding kan confronterend overkomen.
- Het zien buitenspelen van zichtbare beperkte kinderen bij Talita Koemi wanneer je er langs op fietst, is een beïnvloedende factor
- Het zien van niet zichtbaar beperkte kinderen / hoger niveau leerlingen tijdens de rondleiding beïnvloedt het beeld positief.
- Een kennismakingsgesprek met M. Fransen is een beïnvloeden factor omdat ouders meer inzicht krijgen in de doelgroep en de uitstrooimogelijkheden voor hun kind.
- De materialen op school zoals een box kunnen als confronterend worden gezien.
- Een andere belangrijke factor is het zien dat je kind gelukkig is op school en op de goede plek zit. Dat is voor de meeste ouders het belangrijkste.

Deelvraag 3: *Wat doet Talita Koemi al meer of minder om naar ouders een realistisch beeld over te brengen van de doelgroep op Talita Koemi?*

Wat Talita Koemi al wel doet, of gedaan heeft:

- Het uiterlijk van de school is veranderd. De school heeft meer kleur gekregen en de speelplaats is naar de voorkant van de school verplaatst.

- Er is een rondleiding voor de ouders, waar onder andere de leerroutes worden uitgelegd. M. Fransen vraagt tijdens de kennismaking naar de verwachtingen en, indien nodig, kan er een extra gesprek plaatsvinden.
- Verwijzers worden uitgenodigd ter informatie over de school.
- Er zijn afspraken met SO de Windroos: Zodra zij tijdens de verwijzing naar Talita Koemi weerstand vanuit ouders bemerken, wordt er met Talita Koemi eerder een gesprek aangegaan waarin ouders extra informatie krijgen.
- Het verspreiden van informatie via de schoolsite, organiseren van samenwerkingsverbanden, het instellen van een school-ondersteuningsplan, instellen van een telefonische vraagbaak, buurtkrant, schoolgids en mond op mond reclame. De schoolgids is ook voor alle groep 8 leerlingen uit het speciaal onderwijs die een keuze voor een middelbare school moeten maken.

Wat Talita Koemi nog niet doet/nog kan doen:

- Reguliere basisscholen een rondleiding geven. Hierdoor wordt de school ook onder de reguliere scholen meer en beter bekend. Volgens Oudenhoven (2012) is het samenwerken tussen verschillende groepen het meest effectief. Bij positieve resultaten is het belangrijk dat deze aan de persoon zelf wordt toegeschreven en dat ze gezien worden, want mensen geven hun stereotype beeld niet zomaar op.
- Het opzetten van een ZML klas binnen een reguliere school. Talita Koemi is bezig met dit project binnen een reguliere voortgezet onderwijs school. Dit is een project voor volgend schooljaar.
- Folders maken en uitdelen met informatie over de school en de doelgroep. Hierdoor kan ze gedetailleerde informatie verspreiden. Voor allochtone ouders en ouders met een verstandelijke beperking is het echter wel zo dat het moeilijk kan zijn om deze geschreven informatie te begrijpen, in verband met een eventuele taalachterstand.
- Het vertalen van de website voor allochtone ouders. R. van der Knaap vraagt zich af of dit voor allochtone ouders wel effectief is. Oudenhoven (2012) geeft aan dat verspreiding van informatie de meest gebruikelijke manier is, maar de minst effectieve manier om stereotype beelden en vooroordelen tegen te gaan. Het geeft geen garantie voor gedragsverandering. Het is goed dat deze informatie te vinden is, maar het is voor Talita Koemi niet de meest effectieve manier om de doelgroep adequaat in beeld te brengen.
- Een open dag organiseren, waar verwijzers, ouders en andere betrokkenen bijeen komen om gedetailleerde informatie te krijgen over de school en het onderwijs.

- Een voorlichtingsfilm maken. Hierdoor wordt de gegeven informatie visueel overgebracht, wat het voor ouders met een eventuele verstandelijke beperking en/of taalachterstand toegankelijker maakt. M. Fransen geeft aan een voorlichtingsfilm te willen hebben waarin een visuele rondleiding wordt gegeven door de school. Hier zijn nog geen actieve plannen voor gemaakt. Oudenhoven (2012) geeft aan dat voorlichting al meer effect blijkt te hebben in het tegen gaan van vooroordelen en discriminatie.
- Meer foto's van activiteiten in de schoolgids.

Deelvraag 4: *Wat kan Talita Koemi volgens de betrokkenen doen om een meer realistisch beeld te geven aan ouders en verwijzers?*

Uit de resultaten blijkt dat Talita Koemi het volgende het beste kan doen om een meer realistisch beeld te geven aan ouders en verwijzers:

- Ouders ondersteunen in het acceptatieproces bij het hebben van een kind met een beperking, door ze door te verwijzen naar professionals. Volgens Lieshout (2014) kan het niet accepteren van je kind gevolgen hebben. Acceptatie is belangrijk, omdat interventies pas zin hebben wanneer een persoon zijn eigen probleem kent en leert accepteren.
- Meer foto's op de site plaatsen om de doelgroep beter zichtbaar te maken.
- De voorlichtingsbijeenkomsten meer splitsen per leerroute. Dit vervolgens elk jaar opnieuw organiseren. Op deze manier kunnen ouders voorlichting krijgen over de leerroute van hun eigen kind. Er kan dan verteld worden hoe het jaar gaat verlopen, ouders kunnen bepaalde problemen aankaarten, er kan informatie gegeven worden over uitstroomprofielen et cetera.
- Een platform maken waarin ouders kunnen sparren over de school. Talita Koemi zou persoonlijke contacten kunnen intensiveren. Als ouders van elkaar leren dat iedereen persoonlijke, maar vaak ook gedeelde interesses heeft, kan dat de saamhorigheid vergroten. Zorg wel dat er gemeenschappelijke doelen zijn (Oudenhoven, 2012).
- De naam van de school veranderen.
- Meer informatie naar buiten brengen over leerroute 4. Op de site staat het te beknopt weergegeven. Hierdoor wordt bijvoorbeeld duidelijk dat er ook hoger niveau leerlingen op Talita Koemi zitten.
- Een voorlichtingsfilm maken. Het visuele karakter van deze manier van informatie aanbieden kan in bepaalde gevallen effectiever zijn dan de schriftelijk/theoretische manier, bijvoorbeeld bij het in beeld brengen van de uitstroomprofielen. Oudenhoven

(2012) geeft aan dat voorlichting al meer effect blijkt te hebben in het tegengaan van vooroordelen en discriminatie.

Conclusie onderzoeksvraag

Hoe kan Talita Koemi ervoor zorgen dat ouders, voorafgaand aan de plaatsing op Talita Koemi, een zo realistisch mogelijk beeld krijgen van de doelgroep op Talita Koemi?

Bij het acceptatieproces kan Talita Koemi ouders doorverwijzen naar een professional. Volgens Lieshout (2014) kan een interventie pas zin hebben wanneer zij hun probleem kennen en geaccepteerd hebben.

De informatievoorziening: een website-vertaler aan het werk zetten, met name voor allochtone ouders, om de leerroutes en uitstroomprofielen beter toe te lichten. Folders maken, en foto's van de kinderen op de site zetten. Hoewel Oudenhoven (2012) relateert dat deze manier geen garantie is voor het tegengaan van vooroordelen en discriminatie.

Een effectievere manier volgens Oudenhoven (2012) is het maken van een voorlichtingsfilm of het organiseren van een open dag. Met name voor allochtone en zwakbegaafde ouders zal een minder theoretische wijze van informeren beter aanspreken.

Samenwerking met verschillende groepen lijkt het meest effectief. Dit pakt Talita Koemi nu al heel goed aan door ouders én verwijzers uit te nodigen voor een kennismaking en rondleiding. Bij de verwijzers van reguliere scholen zou dit ook zinvol zijn.

Zoals al eerder opgemerkt, geeft Oudenhoven (2012) aan dat dit het saamhorigheidsgevoel kan bevorderen.

Discussie

Bij kwalitatief onderzoek speelt een subjectief element mee: gegevens worden verkregen via informanten met verschillende belevingen, ervaringen en meningen. Stemmingen van de persoon of invloeden vanuit de omgeving kunnen een rol spelen. Aan de hand van opgestelde interviewguides met relevante topics en voorbeeldvragen vanuit zo veel mogelijk verschillende invalshoeken zijn de onderzoekers in gesprek gegaan met de informanten.

Deze interviewguides zijn te vinden in bijlage D, E en F. Hierdoor hadden de onderzoekers een houvast in het interview en dwaalden ze niet af van de onderwerpen. In bijlage H is een uitgewerkt interview te vinden. In deze uitwerking is tevens een transcriptie en codering te vinden. Doordat onderzoekers zich aan de topics hebben gehouden zoals van tevoren opgesteld, konden onderzoekers de uitwerkingen op een efficiënte manier coderen. Door deze topics kwamen veelal dezelfde fragmenten naar boven, wat de betrouwbaarheid ten

goede kwam. Bij herhaling van het onderzoek zullen deze interviewguides op een zelfde manier uitgevoerd kunnen worden. De topics zorgen ervoor dat de respons minimaal afwijkt van het voorgaande onderzoek.

Onderzoekers hebben het onderzoek gericht op ouders, verwijzers en de commissie van begeleiding van Talita Koemi. Om een objectief en zo compleet mogelijk beeld te krijgen hebben onderzoekers ervoor gekozen om verschillende ouders met verschillende culturele achtergronden te interviewen. Ook verwijzers zijn daarom in dit onderzoek betrokken. Helaas hebben de onderzoekers maar één verwijzer kunnen interviewen vanwege tijdgebrek of andere redenen. Dit ten nadele van de validiteit van het onderzoek; meerdere informatie vanuit deze groep zou een completere indruk hebben kunnen geven van zijn invloed op de beeldvorming. Daar staat tegenover dat deze verwijzer wel goede informatie en toevoegingen voor het onderzoek kon bieden. De informatie vanuit de verschillende interviews kwam overeen met de informatie die Talita Koemi gaf. De informatie van de verschillende participanten hadden overeenkomsten met elkaar en met de literatuur. Onderzoekers hebben ervoor gekozen om veel interviews af te nemen om informatie te verzamelen. Achteraf gezien heeft dat niet uitgepakt zoals onderzoekers hadden gehoopt. Een volgende keer zouden onderzoekers meer tijd uit moeten trekken voor het vinden van betrokkenen die mee willen werken aan het onderzoek. Daarnaast zouden onderzoekers meer betrokkenen moeten benaderen, zodat er uiteindelijk voldoende betrokkenen overblijven om te interviewen. Onderzoekers konden het zich niet permitteren om vaak een 'nee' van betrokkenen te horen, wat wel gebeurd is. Als onderzoekers hadden gezorgd voor meer draagvlak en meer betrokkenen, hadden onderzoekers zich vaker een 'nee' kunnen permitteren. Dit is een tip voor de volgende keer. Onderzoekers hadden ook eerder moeten beginnen met het afnemen van de interviews. Op die manier was er meer tijd geweest voor de uitwerking ervan. Ook hadden onderzoekers dan de kans en tijd om meer betrokkenen te interviewen. Daarnaast zijn er in vergelijking met de autochtone ouders, te weinig allochtone ouders geïnterviewd. In totaal hebben onderzoekers twee allochtone ouders geïnterviewd en vijf autochtone ouders. Wanneer er evenveel allochtone als autochtone ouders geïnterviewd waren was de betrouwbaarheid vergroot. Ten slotte was het beter geweest als onderzoekers uit elke leerroute hetzelfde aantal ouders hadden geïnterviewd, omdat de resultaten dan beter vergeleken konden worden. Als het gaat over de verwachtingen van ouders over hun kind, heeft het geen zin om de resultaten van ouders met een kind in leerroute 1/2 te vergelijken met de verwachtingen van ouders met een kind van leerroute 4. Een tip voor de volgende keer is om meer ouders te interviewen en daarbij te kijken naar een gelijk aantal per leerroute en daarbij ook een gelijk aantal allochtone en autochtone ouders.

De onderzoekers hebben alle interviews dezelfde week uitgewerkt om de kans op vertekening te verkleinen. Daarnaast is er gebruik gemaakt van een cassette recorder om te voorkomen dat zaken verloren gingen. Anonimiteit vonden onderzoekers hierin belangrijk en de onderzoekers merkte dat ouders het fijn vonden dat dit benoemd werd. Er is afgesproken om alle opnames en transcripties te vernietigen na afloop van het onderzoek.

Suggesties voor vervolgonderzoek

Volgend schooljaar start er een nieuw project waarbij een ZML klas van Talita Koemi les krijgt op een reguliere voortgezet onderwijs school in Nijmegen. Ouders kunnen hun kind hiervoor aanmelden. Deze kinderen krijgen dan hetzelfde onderwijs als **voorheen** op Talita Koemi, maar dan binnen een reguliere school. Als er leerlingen van Talita Koemi zijn die de vakken van de reguliere leerlingen aankunnen, dan zullen ze **daaraan meedoen**. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de gymlessen. **Dit ter bevordering van de integratie vanuit verschillende instroomgroepen**. Ouders vinden een reguliere omgeving vaak prettig. M. Fransen gaf aan dat het volgend jaar mooi zou zijn om te onderzoeken hoe dit project uit zou werken. **Zijn er grote verschillen tussen de deelnemende groepen, zijn er aanknopingspunten in deze omgeving, hoe werkt het uit voor de verschillende kinderen, ouders en docenten?**

De onderzoekers werken een aanbeveling uit in een projectresultaat. In overleg met de opdrachtgever is er voor gekozen om een voorlichtingsfilm uit te werken in het projectresultaat. **Talita Koemi zou deze op lange termijn kunnen gebruiken en daarnaast kan Talita Koemi de voorlichtingsfilm op meerdere manieren inzetten, bijvoorbeeld op de website of tijdens de kennismaking met Talita Koemi.**

Een mooi vervolgonderzoek zou zijn hoe deze voorlichtingsfilm uitpakt. Wat vinden ouders en verwijzers van de voorlichtingsfilm, helpt deze daadwerkelijk in het krijgen van een meer reëel beeld voor verwijzers en toekomstige ouders? Op wat voor manier helpt dit hen dan, of vinden ouders het juist confronterend om een voorlichtingsfilm van de doelgroep van te voren te zien?

Aanbevelingen voor de praktijk

- Meer foto's van de doelgroep op de site. Op die manier wordt duidelijk welke kinderen er op Talita Koemi zitten en zien betrokkenen ook dat er zichtbaar en niet zichtbaar beperkte kinderen op school zitten.
- Voorlichtingsbijeenkomsten gericht op elke leerroute apart. Neem per leerroute ouders apart en geef per leerroute apart een voorlichtingsbijeenkomst. Hierdoor kan er dieper ingegaan worden op de leerroute en kunnen ouders gerichte vragen stellen.

- Het maken van een platform waar ouders onderling kunnen sparren over problemen waar ze tegenaan lopen, of leuke ervaringen kunnen delen. Dit brengt ouders ook dichter bij elkaar.
- De naam van de school veranderen. Een ouder geeft aan dat de naam de school al apart maakt. **Een gangbare naam heeft de voorkeur.**
- Leerroute 3 en 4 duidelijker benoemen op de site. Meer uitleg en informatie geven over deze leerroute, zodat voor ouders ook duidelijk is dat er hogere uitstroommogelijkheden zijn voor hun kind.
- Een vertaler voor de website instellen. Op deze manier wordt het voor allochtone ouders, die de Nederlandse taal wat minder goed beheersen, makkelijker te begrijpen wat er staat weergegeven op de site.
- **Een vertaler voor de website instellen, met name voor allochtone ouders, die de Nederlandse taal wat minder goed beheersen.**
- **Het maken van een voorlichtingsfilm over de doelgroep en het onderwijs. Op deze manier maak je het visueel en dus ook toegankelijker voor allochtone ouders die de Nederlandse taal niet goed beheersen en voor ouders met een verstandelijke beperking. Wanneer je een ouder bijvoorbeeld laat zien dat een leerling fysiek functioneert in een bepaalde werkomgeving, spreekt dat meer aan dan de theoretische mededeling dat hij/zij dat werk mogelijk zou kunnen doen.**
- Meer samenwerken met verschillende groepen. Verwijzers van zowel speciaal als regulier onderwijs uitnodigen voor een rondleiding en kennismakingsgesprek. Op deze manier beschikken verwijzers dan over de juiste informatie, die ze vervolgens weer op ouders kunnen overbrengen.

Bronnen

Boeijs, H. (2014). *Analyseren in kwalitatief onderzoek*. (2^e druk). Den Haag: Boom Lemma Uitgevers.

Burg, A van der., Lam, A. (2015). *Kwaliteitsverbetering en beleidsontwikkeling*. (stageverslag). Pedagogiek, Hogeschool van Arnhem en Nijmegen, Nijmegen.

Donk, C van der., Lanen, B van. (2012). *Praktijkonderzoek in zorg en welzijn*. Bussum: Uitgeverij Coutinho.

Driestroom. (2016). *Stijntje Buys*. Geraadpleegd op 24 februari van, <http://www.driestroom.nl/Over-Driestroom/Locaties/Stijntje-Buys.aspx>

Eldering, L. (1999). *Verstandelijk gehandicapte kinderen in Marokkaanse en Turkse gezinnen*. Assen: Van Gorcum.

Factor-e. (z.d.). *Werkmodel: Voorlichting geven aan een groep*. Geraadpleegd op 26 februari 2016 van, http://www.factor-e.nl/saw/images/stories/Mondriaan/Werkmodellen/Training/Voorlichting_aan_een_groep.pdf

Gelderlander. (1998). *Gehandicapte kinderen meer naar regulier onderwijs*. Geraadpleegd op 3 maart 2016, van <https://academic-1lexisnexis-1nl-lexisnexisacademicnl.stcproxy.han.nl/>

Gennep, A van., Post, T. (2014). *Monster, idioot, zwakzinnig, gehandicapt, beperkt.. What is in a name?* Geraadpleegd op 23 maart 2016, van http://www.canonsociaalwerk.eu/nl_han/details_verwant.php?cps=2&verwant=269

Kübler-Ross, E. (z.d.) *De vijf fasen van rouw: omgaan met verlies*. Geraadpleegd op 23 maart 2016, van http://www.kublerrossvlaanderen.be/?item=1_de_vijf_fasen_van_rouw

Laar, M van de. (2009). *“Soms dacht ik, was het maar zichtbaar, had je maar het downsyndroom”*. Geraadpleegd op 23 maart 2016, van www.kpcgroep.nl/.../Soms_dacht_ik_was_het_maar_zichtbaar.ashx

Lieshout, T van. (2002) *Pedagogische adviezen voor speciale kinderen*. Houten: Uitgeverij Bohn Stafleu van Loghum.

MEE. (z.d.). *Schoolmaatschappelijke werk PRO*. Geraadpleegd op 3 maart 2016, van <http://www.google.nl/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=2&ved=0ahUKEwir3Zzy3aBLaHwKHJoKHR6tCuEQFggoMAE&url=http%3A%2F%2Fwww.meerrotterdamrjmonnd.nl%2Fmedia%2F1076%2Ffactsheet-pro-webversie.pdf&usq=AFQjCNHXMZIEg5UkuZc5iVulfzSkk6ScZw>

Meldpunt discriminatie regio Amsterdam. (2012). *Stereotypen: Wat zijn dat?* Geraadpleegd op 23 maart 2016, van <http://www.mdra.nl/stereotypen-wat-zijn-dat>

Migchelbrink, F. (2010). *Praktijkgericht onderzoek in zorg en welzijn*. (15de druk). Amsterdam: Uitgeverij SWP.

Ministerie van onderwijs. (2016). *passend onderwijs in het kort*. Geraadpleegd op 17 februari 2016, van <https://www.passendonderwijs.nl/over-passend-onderwijs/in-het-kort/>

Nijgh, L., Bogerd, A. (2010). *Basisboek: ondersteuning aan mensen met een verstandelijke beperking*. Den Haag: Boom Lemma uitgevers.

Openbare basisschool de Windroos. (2016). *Schoolgids 2015-2016*. Geraadpleegd op 24 februari van, https://issuu.com/windroos/docs/schoolgids_windroos_2015_-_2016_cbaf6b3adc6e86/1;

Oudenhoven, J. P. (2012). Intergroepsrelaties. In J.P. Oudenhoven (Red.), *Cross culturele psychologie* (pp. 159-173). Bussum: Uitgeverij Coutinho.

Ouders aan zet. (z.d.). *Acceptatie*. Geraadpleegd op 23 maart 2016, van <http://www.oudersaanzet.nl/default.asp?pagId=76>

Prikker, E. (2015). *De rol van schaamte, taboe en sociale isolatie in de behandeling van niet-westerse jongeren met een licht verstandelijke beperking en gedragsproblematiek binnen orthopedagogische behandelcentra* (Masterthesis Orthopedagogiek). Orthopedagogiek, Universiteit Utrecht.

SBO Werkverband. (z.d.) *wat is speciaal basis onderwijs*. Geraadpleegd op 3 maart 2016, van http://www.speciaalbasisonderwijs.nl/pers/?i=Speciaal_basisonderwijs

Talita Koemi. (2016a). *Talita Koemi, samen veilig ontwikkelen*. Geraadpleegd op 16 februari 2016, van <http://www.talita-koemi.nl/school-algemeen.aspx>

Talita Koemi. (2016b). *Schoolgids, So, Vso en kalender 2015-2016*. Geraadpleegd op 24 februari 2016, van <http://www.talita-koemi.nl/school-algemeen/schoolgids.aspx>

Talita Koemi. (2016c). *Visie*. Geraadpleegd op 7 maart 2016, van <http://www.talita-koemi.nl/school-algemeen/visie.aspx>

Tierolf, B., Hermens, N., Drost, L., Ens, A. (2014). *Discriminatiecijfers Politie 2014*. Geraadpleegd op 23 maart 2016, van <https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:c1dpt9ytQ4J:https://www.rijksoverheid.nl/binaries/rijksoverheid/documenten/rapporten/2015/11/16/tk-discriminatiecijfers-politie-2014/tk-discriminatiecijfers-politie-2014.pdf+&cd=6&hl=nl&ct=clnk&gl=nl>

Van Dale. (2016). *Realistisch*. Geraadpleegd op 28 december 2016, van <http://www.vandale.nl/gratis-woordenboek/betekenis/nederlands/realistisch#.VvmGgY9OLuq>

Weijers, I. (2013). *De creatie van het mondige kind*. (7de herziende druk). Amsterdam: Uitgeverij SWP B.V.

Bijlage A Historie van het ZML kind

Historie beeldvorming zorgenkind

Vanuit de klassieke oudheid werden gehandicapten gezien als 'monster'. Overlevingskansen waren laag. Misvormde kinderen liet men achter of werden op verschrikkelijke manieren gedood. Een wisselkind was een kind dat door de duivel was omgewisseld voor een duivelskind. Er werd gedacht dat zo een kind beter de wereld uit geholpen kon worden. Wisselkinderen werden aan diverse beproevingen onderworpen met de gedachte dat ze de verwisseling ongedaan konden maken.

Officieel heeft het christendom met haar gebod 'Gij zult niet doden' aan de traditie van kindermoord een eind gemaakt.

In de middeleeuwen bleef kindermoord lange tijd relatief licht gestraft, maar tegen het einde van de middeleeuwen werden er vreselijke straffen voor uitgedeeld. Toch heeft het doden van gehandicapten kinderen nog tot in de negentiende eeuw voortbestaan.

De christelijke liefdadigheid richtte zich op het verlichten en aanvaarden van dit leiden. Hierin waren twee dingen bedacht.

1. Iedereen die maar iets kon, moest aan het werk worden gezet)
2. Langzame en gebrekkige kinderen moesten niet apart worden gezet, maar deel uitmaken van de nauwelijks ambitieuze cultuur.

Als dit niet werkte voor kinderen werden ze naar het kostgezin gebracht of naar het klooster. Alle aandacht ging uit naar het verlichten van het lijden.

Vanaf begin negentiende eeuw werden er initiatieven genomen voor aparte zorg en onderwijs voor kinderen met een verstandelijke handicap. In Nederland opende dominee C.E van Koetsveld in 1855 in Den Haag een idiotenschool. Twee jaar later bereiden hij het uit tot een internaat. Tot midden negentiende eeuw was er in steeds bredere kring sprake van optimisme over de genezing van het verstandelijk gehandicapte kind, in de tweede helft van de eeuw nam dat optimisme beduidend af. Er bestond het besef dat sommige gehandicapte kinderen niet op te voeden zijn. Vanaf het eind van de negentiende eeuw kwam er langzaam binnen kaders speciale zorg voor kinderen met een verstandelijke handicap tot stand. Toch bleef de omvang van deze speciale zorg nog heel lang achter bij de opvang van verstandelijk gehandicapten in de krankzinnigengestichten. Een krankzinnigengesticht was vroeger een inrichting voor opvang van geestesziekte om de stadsbewoners te beschermen tegen gevaarlijke en onrustige mensen.

Rond de eeuwwisseling onderging de pedagogische visie een revival. Er was uitbouw van de inrichting en er kwam ook een geleidelijke uitbreiding van apart onderwijs voor verstandelijke gehandicapten op gang. Na de invoering van de lagere onderwijswet van 1920 groeide het aantal scholen voor zwakzinnige kinderen in de daaropvolgende decennia. . Er werd prioriteit gegeven aan de onderverdeling van onderwijstypen. Er werd onderscheid gemaakt tussen:

- MLK: moeilijk lerende kinderen, blinden, slechthorenden, moeilijk lerende kinderen
- ZMLK: zeer moeilijk lerende kinderen
- MOK: moeilijk opvoedbare kinderen
- ZMOK: zeer moeilijk opvoedbare kinderen

Er werd ook een inspectie van dit onderwijs ingesteld. (kinderarts van Voorthuizen).

In ons land kwam de aandacht voor speciale gevallen pas na de Tweede wereldoorlog op gang. Dat gold zowel voor onderwijs als voor de inrichtingszorg. Door koninklijk besluit werden de scholen voor meerdere mensen toegankelijk en werden de scholen uitgebreid. Ten eerste werd hier het begrip differentiatie nadrukkelijk geïntroduceerd.

De inrichting

De zwakzinnigenonderwijs en de latere ZMLK scholen richtten zich op de lichtere vormen van verstandelijke handicap. In 1945 waren er een aantal vernieuwingen:

- Nieuwe medische ontdekkingen gedaan over de oorzaken van verstandelijke handicaps
- Ouders kregen invloed op het uitvoeren van het beleid
- Gezinsideologie: er werden hogere eisen gesteld aan het gezinsleven
- Inrichtingsplaatsen werden betaald door de AWBZ (daarmee had iedere verstandelijke gehandicapte, los van het inkomen van familieleden recht op het volledige vergoeding van het verblijf in de inrichting).

In 1960 was er kritiek op de inrichting. Het werden gezien als instellingen waar grote groepen afgezonderd van de samenleving elke dag op hetzelfde tijdstip, dezelfde dingen doen. De aanklacht was dat personeel en bewoners onmenselijk waren. In diezelfde tijd kwam er ook kritiek op de inrichting voor verstandelijk gehandicapten. Als verstandelijk gehandicapten in de gelegenheid gesteld zouden worden om normaal net als anderen te leven dan zouden zij ook normaler gaan gedragen en daardoor weer normaler bejegend worden.

Omstreeks 1970 waren er in Nederland rond de zorg voor verstandelijk gehandicapten dus een aantal tegenovergestelde krachten werkzaam. Aan de ene kant de nieuwe

gedragsdeskundigen (orthopedagoog had vanaf tweede wereldoorlog een plaats weten te verwerven in de murale zorg). Aan de andere kant kwam het idee op dat mensen meer zichzelf moesten kunnen zijn. Mensen met een handicap en mensen zonder een handicap moeten gewoon naast elkaar kunnen wonen in de samenleving. Dit idee botste soms nog met de huidige gang van zaken.

In de contourennota werd gewezen op het gevaar dat het gehandicapte kind door het verblijf in speciale scholen een meer geïsoleerde positie in de samenleving zou gaan innemen. Tegelijkertijd werd gewezen op het feit dat het regulier onderwijs onvoldoende mogelijkheden beschikte om deze kinderen adequaat te kunnen helpen. Het derde knelpunt was het ontbreken van eenheid en van harde criteria in het verwijzingsbeleid. Er moest meer samengewerkt worden. Er kan moeilijk overstemming komen over het buitengewone onderwijs daarom kwam er een model met drie sectoren:

- Leerlingen die in aanmerking komen voor gewoon onderwijs, moeilijk lerende kinderen, opvoedingsmoeilijkheden et cetera.
- Kinderen met zeer specifieke pedagogische – didactische behoefte, doven, blinden
- Zeer moeilijk opvoedbare kinderen – zij moesten wss naar een andere school

Buiten gewoon onderwijs werd vervangen door speciaal onderwijs.

(Weijers, 2013)

Bijlage B De vijf fase van rouw (Kübler-Ross)

De vijf fase van rouw

Ontkenning

“Dit gebeurde niet bij mij.”

Bij ontkenning is er een bewuste of een onbewuste weigering om de realiteit onder ogen te zien. Het is een natuurlijke vorm van zelfbescherming. Hierin helpt het om zelf te bepalen wanneer je het verdriet toelaat. Laat niet meer binnen dat je aankunt. Sommige mensen blijven opgesloten in deze fase.

Woede

“Waarom met mij”

Wanneer de waarheid is doorgedrongen ontstaan er vaak boosheid. Onder de woede ligt de pijn. In deze fase zijn de mensen vaak moeilijk te bereiken door de woede en pijn die ze ervaren.

Onderhandeling

Veel mensen proberen hun verlies te verwerken door het gevecht aan te gaan of door zichzelf doelen op te leggen. Men probeert onder de verschrikkelijke werkelijkheid uit te komen.

Depressie

“Ik geef het op”

In deze fase beginnen mensen de realiteit te accepteren en komen er gevoelens naar boven van schaamte, verdriet, onzekerheid en angst. Dit kan zich steeds weer uiten in verdriet of woede. Woede is vaak de oorzaak van een depressie. Depressie wordt grotendeels veroorzaakt door machteloosheid, er is niets wat je aan het gebeurde kan veranderen.

Acceptatie

“Ik ga verder met mijn leven”

Als iemand zich bewust is van het feit dat zij geen hoop meer hoeft te koesteren, kan hij het slechte nieuws aanvaarden. Er komt berusting en men kan onthechten en loslaten. Het verlies krijgt een plaats in het leven en men gaat verder. (Kübler-Ross, z.d.)

Bijlage C Tijdspad Onderzoeksrapport

Tijdspad Onderzoeksrapport

Week 5	Start O&I, samenwerkingscontract, probleemanalyse	Samen
Week 6	10 februari deadline concept probleemanalyse	Samen
Week 7	Afspraak opdrachtgever Feedback school (verwerken)	Samen Anne L: Historie ZML Kind Anne B: Historie Talita Koemi
Week 8	Feedback opdrachtgever (verwerken) Feedback school (verwerken)	Samen
Week 9	Afspraak opdrachtgever (verwerken) (verwerken)	Samen
Week 10	Feedback school (verwerken) Contact tussen school en opdrachtgever Gesprek opdrachtgever (puntjes op de i) 10 maart Deadline Plan van Aanpak	Samen
Week 11	Go / No Go , eventuele herkansing	
Week 12	Herkansing, inleveren 29 maart!	
Week 13	GO Gekregen: Laatste aanpassingen verwerken. Start interviewguides.	Samen
Week 14	Interviewguides / Inplannen interviews	Samen
Week 15	Interviews houden met ouders Transcriberen en coderen	Zie bijlage G voor de verdeling
Week 16	Interview Commissie van Begeleiding / Verwijsinstellingen Transcriberen en coderen interviews	Zie bijlage G voor de verdeling
Week 17	Meivakantie, Verwerken resultaten, conclusies	Samen
Week 18	Verwerken resultaten, conclusies / Samenvatting, voorwoord etc. Methode van onderzoek aanpassen in verleden tijd	Samen Anne v/d Burgt: Samenvatting / voorwoord Anne Lam: Methode van onderzoek aanpassen → Verleden tijd
Week 19	9 mei, Deadline concept onderzoeksrapport Werken een projectresultaat (Product, productverantwoording, implementatieplan)	Samen
Week 20	Werken aan projectresultaat	Samen
Week 21	Reservetijd projectresultaat	Samen
Week 22	30 mei, Deadline onderzoeksrapport	
Week 23	Presentaties, Adviesbeoordelingsformulier (Uiterlijk 1 dag na de presentatie aan beide DIB's toevoegen)	Samen
Week 24	Presentaties	Samen
Week 25	20 juni, Deadline individuele verantwoording	Individueel

Bijlage D Interviewguide Ouders

Interviewguide

Voor ouders van zeer moeilijk lerende(ZML) kinderen op Talita Koemi te Nijmegen.

Intro	Binnen het kader van ons onderzoek bedanken wij u dat u wilt meewerken aan het interview. Wij zijn Anne Lam en Anne van der Burgt, Pedagogiek studenten van de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen te Nijmegen. Ons afstudeeronderzoek richt zich op de beeldvorming en het ontstaan daarvan bij ouders over zeer moeilijk lerende kinderen op Talita Koemi.
Uitleg over doel interview in onderzoek	Met dit interview proberen wij inzicht te krijgen in het beeld dat u, als ouder, heeft over het ZML kind op Talita Koemi, waar dit beeld vandaan komt en wat de beïnvloedende factoren zijn. Talita Koemi kan zo kijken of het beeld dat zij naar buiten willen brengen voldoende over komt op ouders en verwijzers en wat ze anders kunnen doen om dit te verbeteren.
Anonimiteit	Dit interview is volledig anoniem en zal ongeveer een uur van uw tijd in beslag nemen. Met de informatie die naar voren komt uit het interview, zal vertrouwelijk worden omgegaan.
Wat als de geïnterviewde wilt stoppen?	Wanneer u tijdens het interview pauze wilt of even wilt stoppen kunt u dit aangeven.
Toestemming voor opnemen	We zouden dit interview graag willen opnemen via audioapparatuur, als u hiervoor toestemming geeft. Hierdoor kunnen wij ons tijdens het interview volledig focussen op het interview zelf en kunnen we de informatie achteraf analyseren.
TOPICS	VOORBEELDVRAGEN
Inleidende vragen	- In welke leerroute bevindt u kind zich? - Wat is de beperking van uw kind? - Is deze zichtbaar, of niet? - Wat zijn de talenten van u kind - Wat zijn de mogelijkheden van u kind?
Acceptatieproces	- Hoe ging u om met het nieuws dat u een beperkt kind heeft? - Wat heeft u geholpen om de beperking van uw kind te accepteren?
Beeld voorafgaand de kennismaking	- Wat was u beeld over een ZML kind?

	- Had u al ooit over Talita Koemi gehoord? Zo ja, wat.. - Wat is u beeld over een ZML school? - Hoe is dit beeld ontstaan?
Informatie die ouders kregen over ZML school Talita Koemi en de leerlingen die er op school zitten	- Van wie kreeg u informatie over Talita Koemi? - Hoe werd de doelgroep hierin beschreven? - Vond u dat u voldoende informatie kreeg over de doelgroep? -
Mogelijke verandering in beeldvorming	- Is u beeld veranderd nadat u kind een paar weken op Talita Koemi zat? - Waar is dit wel of niet door veranderd?
Beïnvloedende factoren	- Waren er factoren die van invloed waren op u beeldvorming? (beeld vanuit maatschappij, ervaringen met de doelgroep etc.) - Zo ja, welke factoren hadden dan invloed op u beeldvorming?
Verandering vanuit Talita Koemi?	- Vind u dat Talita Koemi voorafgaand aan de kennismaking een reëel beeld kan schetsen over de doelgroep? Zo ja, hoe doen ze dit dan? - Heeft u tips of tips waardoor er een helder beeld weergegeven kan worden van de doelgroep op Talita Koemi?
Afsluitende vragen	- Heeft u nog vragen aan ons? - Wilt u graag zelf nog wat toevoegen aan dit interview? - Heeft u nog tips of tips voor ons? - Wat vond u zelf van het interview?

Bijlage E Interviewguide Verwijzers

Interviewguide

Voor verwijzers van zeer moeilijk lerende (ZML) kinderen naar Talita Koemi te Nijmegen.	
Intro	Binnen het kader van ons onderzoek bedanken wij u dat u wilt meewerken aan het interview. Wij zijn Anne Lam en Anne van der Burgt, Pedagogiek studenten van de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen te Nijmegen. Ons afstudeeronderzoek richt zich op de beeldvorming en het ontstaan daarvan bij ouders over zeer moeilijk lerende kinderen op Talita Koemi.
Uitleg over doel interview in onderzoek	Met dit interview proberen wij inzicht te krijgen in het beeld dat u, als verwijzer, heeft over het ZML kind op Talita Koemi, waar dit beeld vandaan komt en wat de beïnvloedende factoren zijn. Tevens proberen wij erachter te komen over welke informatie u als verwijzer beschikt en wat u overbrengt op ouders. Talita Koemi kan zo kijken of het beeld dat zij naar buiten willen brengen voldoende over komt op ouders en verwijzers en wat ze anders kunnen doen om dit te verbeteren..
Anonimiteit	Dit interview is volledig anoniem en zal ongeveer een uur van u tijd in beslag nemen. Met de informatie die naar voren komt uit het interview, zal vertrouwelijk worden omgegaan.
Wat als de geïnterviewde wilt stoppen?	Wanneer u tijdens het interview pauze wilt of even wilt stoppen kunt u dit aangeven.
Toestemming voor opnemen	We zouden dit interview graag willen opnemen via audioapparatuur, als u hiervoor toestemming geeft. Hierdoor kunnen wij ons tijdens het interview volledig focussen op het interview zelf en kunnen we de informatie achteraf analyseren.
TOPICS	VOORBEELDVRAGEN
Inleidende vragen	- Wat zijn u taken tijdens de verwijzing? - Wat voor positie heeft u binnen de organisatie?
Acceptatieproces ouders	- Wat valt u op als het gaat om het acceptatieproces van ouders? - In hoeverre zijn ouders het meteen eens met de verwijzing? - Op welke manier wordt er besloten dat een kind wordt doorverwezen?
Beeldvorming	- Wat voor een beeld heeft u Talita

	Koemi? - Wat voor een beeld heeft u van de doelgroep op Talita Koemi? - Welke factoren hebben er aan bijgedragen dat u dit beeld heeft? - Over welke informatie beschikt u als het gaat over de doelgroep van Talita Koemi? - Hoe komt u aan deze informatie? - Wat voor beeld hebben ouders van het speciaal onderwijs, voordat u informatie heeft gegeven? - Wat merkt u aan stereotype beelden bij ouders over het ZML kind? - Wat valt u op in de verandering van beeld na dat u informatie heeft gegeven over het speciaal onderwijs? - Wat voor beeld hebben ouders over Talita Koemi?
De verwijzing	- Hoe verloopt de verwijzing? - Hoe vertelt u ouders dat hun kind naar het speciaal onderwijs moet? - Wat vertelt u over Talita Koemi? - Hoe reageren ouders op Talita Koemi? - Hoe houdt u contact met Talita Koemi? - Wat gaat hierin goed / wat zou u anders willen zien?
Na de verwijzing	- Hoe is de nazorg na de verwijzing? - Merkt u verschil in beeldvorming voor en na de verwijzing? Zo ja, wat dan?
Afsluitende vragen	- Heeft u nog wat toe te voegen? - Heeft u nog tops en tips voor ons? - Wat vond u zelf van het interview

Bijlage F Interviewguide Talita Koemi

Interviewguide

Voor de commissie van begeleiding van Talita Koemi.

Intro	Binnen het kader van ons onderzoek bedanken wij u dat u wilt meewerken aan het interview. Wij zijn Anne Lam en Anne van der Burgt, Pedagogiek studenten van de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen te Nijmegen. Ons afstudeeronderzoek richt zich op de beeldvorming en het ontstaan daarvan bij ouders over zeer moeilijk lerende kinderen op Talita Koemi.
Uitleg over doel interview in onderzoek	Met dit interview proberen wij inzicht te krijgen volgens de commissie van begeleiding het beeld van ouders is over de doelgroep, wat de doelgroep inhoudt en wat Talita Koemi eraan doet om het beeld bij ouders zo reëel mogelijk te maken en wat zou Talita Koemi nog kunnen doen.
Anonimiteit	Dit interview is volledig anoniem en zal ongeveer een uur van uw tijd in beslag nemen. Met de informatie die naar voren komt uit het interview, zal vertrouwelijk worden omgegaan.
Wat als de geïnterviewde wilt stoppen?	Wanneer u tijdens het interview pauze wilt of even wilt stoppen kunt u dit aangeven.
Toestemming voor opnemen	We zouden dit interview graag willen opnemen via audioapparatuur, als u hiervoor toestemming geeft. Hierdoor kunnen wij ons tijdens het interview volledig focussen op het interview zelf en kunnen we de informatie achteraf analyseren.
TOPICS	VOORBEELDVRAGEN
Inleidende vragen	- Hoelang werkt u al op Talita Koemi - Wat is u functie binnen Talita Koemi?
Acceptatieproces ouders	- Wat valt u op als het gaat om het acceptatieproces van ouders van de beperking van hun kind?
Beeldvorming	- Valt het u op dat ouders een bepaald beeld hebben gevormd over de doelgroep op Talita Koemi? Zo ja, wat dan? - Merkt u dat ouders een bepaald stereotype beeld hebben over de doelgroep? (voorbeelden) - Wat is het beeld van ouders over de doelgroep van Talita Koemi? - Merkt uw verschil in beeldvorming bij

	ouders over de doelgroep voor en na de intake? - Weet u waardoor de beeldvorming bij ouders is ontstaan? - Praat u met ouders over het beeld dat ze hebben over de doelgroep? Zo ja, waar heeft u het dan met ouders over?
De aanmeldprocedure	- Wat zijn de criteria waar een kind aan moet voldoen om aangemeld te worden op Talita Koemi? - Hoe verloopt de aanmelding van de kinderen op Talita Koemi? - Hoe staan ouders tegenover de aanmelding op Talita Koemi? - Wat is de taak van Talita Koemi in de verwijzing? - Wat is de taak van Talita Koemi tijdens de aanmelding?
De intake	- Hoe ziet de intake op Talita Koemi eruit? - Komt er in de intake een duidelijk stereotype beeld vanuit ouders over, over de doelgroep van Talita Koemi? Zo ja, welke? - Kunnen de ouders al informatie opzoeken over de doelgroep van Talita Koemi, voor de intake? - Hoe zorgen jullie ervoor dat het beeld van ouders over de doelgroep zo reëel mogelijk is? - Welke informatie krijgen jullie vanuit de verwijsinstellingen over het aan te melden kind? - Wat zouden jullie nog willen/kunnen doen om het beeld over de doelgroep bij ouders zo reëel mogelijk te maken voor de aanmelding?
Na de intake	- Merken jullie verschil in beeldvorming van ouders over de doelgroep nadat de intake heeft plaatsgevonden? - Hoe weet je dat / waar zie je dat aan? - Wat heeft ouders hierin geholpen of juist niet geholpen?
Afsluitende vragen	- Heeft u nog wat toe te voegen? - Heeft u nog vragen? - Heeft u nog tips-tops voor ons?

Bijlage G Planning / taakverdeling interviews

Planning Interviews / Taakverdeling

Participant	Datum	Soort interview	Taken	Taakverdeling
Interview 1 Talita Koemi: Directeur, psycholoog en intern begeleider.	13 april om 14.00 → verzet naar 20 april Locatie: Talita Koemi	Groepsinterview (focusgroep)	Leiden interview	Anne Lam (Anne B: afwezig)
			Transcriberen	Anne Lam
			Coderen/analyse ren	Samen
Interview 2 Moeder H • Autochtoon • Leerroute 2	11 april om 12.00 Thuislocatie	Individueel Diepte interview	Leiden interview	Anne Lam
			Transcriberen	Anne Lam
			Coderen Analyseren	1. Individueel 2. Samen
Interview 3 Moeder Bram • Autochtoon • Leerroute 3	22 april om 13.00 Locatie: Talita Koemi Lokaal reserveren	Individueel diepte interview	Leiden interview	Anne Lam
			Transcriberen	Anne Lam
			Coderen/analyse ren	Samen
Interview 4 Verwijzer VSO De Marwindt, intern begeleider	26 april om 11.30 Locatie: VSO de Marwindt	Individueel diepte interview	Leiden interview	Anne v/d Burgt (Anne Lam: afwezig)
			Transcriberen	Anne v/d Burgt
			Coderen/analyse ren	Samen
Interview 5 Moeder N • Autochtoon • Leerroute 4	22 april om 08.30 Locatie: Talita Koemi Lokaal reserveren	Individueel diepte interview	Leiden interview	Anne v/d Burgt
			Transcriberen	Anne v/d Burgt
			Coderen/analyse ren	Samen
Interview 6 Moeder H • Allochtoon (turks) • Leerroute 3	11 april om 14.00 Thuislocatie	Individueel Diepte interview	Leiden interview	Anne v/d Burgt
			Transcriberen	Anne v/d Burgt
			Coderen / analyseren	1. Individueel 2. Samen
Interview 7 Moeder R • autochtoon • Leerroute 3	15 april om 13.00 Thuislocatie	Individueel diepte interview	Leiden interview	Anne v/d Burgt (Anne L: afwezig)
			Transcriberen	Anne v/d Burgt
			Coderen/analyse ren	Samen
Interview 8 Moeder A • Autochtoon • Leerroute 1/2	18 april om 14.00 Locatie: Talita Koemi Lokaal reserveren	Individueel diepte interview	Leiden interview	Anne Lam
			Transcriberen	Anne Lam
			Coderen/analyse ren	Samen
Interview 9 Vader N • Allochtoon • Leerroute 2	18 april om 12.00 Locatie: Talita Koemi Lokaal reserveren	Individueel diepte interview	Leiden interview	Anne v/d Burgt
			Transcriberen	Anne v/d Burgt
			Coderen/analyse ren	Samen

Bijlage H Transcript en Analyse interview één

Hogeschool van Arnhem en Nijmegen
Opleiding Pedagogiek

Toestemmingsformulier voor het gebruik van verkregen gegevens en/of beeldmateriaal voor onderzoek- en onderwijsdoeleinden

Ondergetekende,
Naam: *Melina Frausen*
Geboortedatum: *20/12/69*

geeft de HAN studenten *Anne Lam* en de organisatie *Tahta* *KIEM* toestemming om:
Anne vd Burgt

☒ de verkregen gegevens uit interviews
☐ de verkregen dossiergegevens
☒ de audiovisuele opnamen

te gebruiken voor onderzoek- en onderwijsdoeleinden. De gegevens worden geanonimiseerd verwerkt in een onderzoeksrapport, dit rapport kan worden opgenomen in de HBO Kennisbank.

Nijmegen, 20 april 2016
Plaats, datum

[Handtekening]
Handtekening

Analyse Transcript/Interview 1

Categorie	Fragmenten	Open coderen	Axiaal coderen
Inleiding	1.1 [A01 Mijn eerste vraag is wie zijn jullie en wat zijn jullie taken] MF: Mag ik beginnen, [A01 ja]. MF: Ik ben Metina Fransen, psycholoog en uhm mijn taken zijn onder andere het trajectbegeleiderschap dus het eerste contact met ouders rondom eventuele aanname. Dus dat is het eerste gesprek met ouders tot aan het startgesprek dat kinderen echt gaan beginnen op de school. Daarnaast ben ik lid van de commissie van begeleiding daar bespreken we allemaal zaken rondom leerlingen. Therapie aanvragen dat soort dingen. Ik ben ook onderdeel van leerlingenzorg. Daar worden juist de hulpvraag van leerlingen rondom school besproken. Uhm en aanvragen van toelaatbaarheidsverklaringen en alle vragen van de leerkrachten over leerlingen komen bij mij. Ik ben contactpersoon richting nieuwe pilot, school als vindplaats, die de zorg gaat organiseren als die vraag er is. Dus heel divers en dat is voor het SO en voor het VSO. RB: Ik ben Rob van der Knaap, ik ben directeur van de school en in die zin eindverantwoordelijk voor de inhoud, de organisatie, personeel, de financiën en de contacten. [A01 Hoelang werken jullie al hier binnen de school]. MF: Volgens mij mijn 7de jaar. RB: en mijn 8ste jaar. [A01 Vinden jullie het leuk] MF: Ja [A01 Wat maakt het zo leuk om hier te werken?] MF: Het is in ieder geval heel divers, ik heb ook heel veel verschillende petten op. Je bent bij alle geledingen wel een beetje betrokken. Zowel bij leerkrachten als personeel, bij de leerlingen, maar ook een stuk beleid. Dat je mee mag kijken en denken wat is nu goed voor onze school. Dus in die zin is het heel divers en we hebben een heel leuk team. Dus in die zin bevalt het heel goed RK: Daar sluit ik mij bij aan. Nou ja, de veelzijdigheid van het werk vind ik heel leuk. Het is een speciale doelgroep die extra ondersteuning en hulp nodig heeft om te leren. Er is nu net weer een uitdaging bij gekomen over hoe krijgen we meer leerlingen richting arbeid en dat betekent het een en ander voor de inrichting van de school, moeten de vakken anders gaan worden? Moeten de mensen anders gaan werken? Moeten we meer naar buiten? Wat moeten we	- Functie - Toelaatbaarheidsverklaring - Participatiewet	- Directeur en psycholoog - Nodig voor aanmelding op TK - Meer leerlingen richting arbeid krijgen via TK. Hoe doen we dit?

	sommige culturen best aanwezig, van waar hebben wij dat aan verdiend om zo een kind te hebben.. RK: wat zullen ze wel niet van ons vinden en dat maakt dan ook dat ze soms eerder zeggen met mijn kind is niks aan de hand. Hij helpt goed thuis, hij kan van alles en dat ze eigenlijk niet accepteren dat hun kind beperkt is. 1.23 MF: Ja inderdaad. RK: Het zou ook nog een acceptatieding kunnen zijn, elke keer als je een kind met een handicap ziet kunnen ze ook weer denken: Ja, maar dat is mijn kind niet / die hoort daar niet. Dus het is soms ook van niet willen zien. MF: Tijdens de rondleiding laat ik het altijd extra zien. Juist de kinderen waar je wat aan ziet, vaak komen de kinderen niet eens bij hun in de klas, maar ik laat vaak wel zien dat deze kinderen hier ook zijn. Dan merk ik wel een cultuurverschil. Sommige ouders schrikken er echt van. Ik heb wel eens een moeder gehad die echt een teken maakt en het niet kon zien. [A01 en die is uiteindelijk naar een andere school gegaan?] MF: Die is uiteindelijk wel hier op school gekomen.		
Verwachtingen			
Voorgaande scholen	1.28 [A01 Hebben jullie zelf nog aanvullingen of vragen?] RK: Rondom die beeldvorming is wel handig om te vertellen. Met de windroos hebben wij de afspraak gemaakt dat als zij merken dat er weerstand zou zijn of zou kunnen ontwikkelen dat wij al eerder betrokken worden bij hoe het gaat op school en wat wij kunnen en zijn als school, zodat die overgang wat geleidelijker wordt. MF: We hebben samen ook het Rots en water traject gedaan en wat we nu al meer dan voorheen aan doen zijn is contact zoeken met scholen waar wij overlap mee hebben. We zoeken actief contact met cluster 4 en praktijkonderwijs om te laten zien wat voor kinderen zitten hier zodat die mensen als een goed beeld hebben van onze school, zodat ze dat ook goed kunnen overbrengen naar ouders.	- Samenwerking met de Windroos	- Bij weerstand naar Talita Koemi werken ze hierin samen en wordt er eerder in gesprek gegaan en informatie gegeven.
Beeldvorming	1.7 Inderdaad het woord 'mongolenschool' wat je eerder aangaf. Dan gaan mensen ook zeggen van mijn kind daar zie je aan de buitenkant niets aan dus die is normaal. En ja hier zie je allemaal van die 'mongolen', om het even zo te zeggen, en dat is mijn kind toch echt niet dus hij hoort hier niet. Dan hebben ze onvoldoende zicht op wat hun kind aan mogelijkheden heeft, want het zit niet aan de	- Mongolenschool	- Sommige ouders onvoldoende zicht, kijken alleen naar de buitenkant, terwijl het zit in de binnenkant

	buitenkant het zit aan de binnenkant. 1.16 MF: En dan ook de eisen die in de Nederlandse maatschappij gesteld worden aan kinderen, dat je toch deelneemt en participeert. Mensen die nog niet zo lang hier wonen, als ze teruggaan naar hun eigen land dan kan hij gewoon naar een regulier school. Daar heb je dat niet speciale scholen, zij zeggen jullie stoppen alle kinderen zomaar in een aparte school. Dat vinden sommige ouders heel erg moeilijk [ja] RK: Plus dat in sommige van die landen de aard van de werkzaamheden die je in en om het huis kan doen ook als werk kan doen. Dat dat een hele andere kijk op werk is dan hier in Nederland. We hebben hier ook leerlingen die onder de participatiewet vallen en die zouden moeten gaan deelnemen en werken hier in de maatschappij. Dat werk is eigenlijk over het algemeen heel erg wegbezuinigd. Terwijl er prima dingen te verzinnen zijn die onze leerlingen meet veel plezier zouden doen en waar je als baas ook echt wat aan hebt. maar door de andere organisatievorm die we hier in Nederland hebben, maakt dat je bepaalde mensen buitensluit, dat maakt het lastiger. Dus dat beeld speelt hier, maar als je als ouder met dat beeld komt hoe het op andere plekken in de wereld georganiseerd wordt dan loop je daar hier wel extra tegenaan. 1.18 Ook andere scholen of speciaal onderwijs scholen kampen met beeldvorming en als ze het zien, zien ze ook meteen ohw die leerling of die leerling zou hier passen. [A01 Maar jullie vragen aan de verwijzers of ze hierheen komen?] Ja, Ja. RK: We merken nog heel vaak, kijk opzich lijkt Talita Koemi best een redelijke school met 170 leerlingen, maar in het SO zijn het er niet zoveel meer en als je kijkt dat er in de omgeving 50 basisscholen zijn. Dan is op elke basisschool bijna een kind, dan is het al veel. Die mensen doen daar weinig ervaring op en weten ook niet precies wat ze zich moeten voorstellen bij de leerlingen die hier zitten. Dus door de mensen hier naar binnen te halen wordt het beeld van die verwijzer wat breder. Dan kunnen zij ook, op het moment dat zij signalen in hun omgeving oppikken, eerder een lijntje leggen naar hier of advies geven. Het is maar een hele kleine doelgroep, dus als je in je eigen familie niemand tegenkomt die hier bijvoorbeeld naar school gaat dan heb je er eigenlijk heel weinig weet van. MF: en wij focussen ons natuurlijk ook een beetje op de reguliere verwijzers, op de meest voorkomende verwijzers. Als je al die basisscholen noemt kan ik	- (anders gewend, ander beeld) Allochtone (ouders/Buitenland - Nederlandse eisen maatschappij - Verwijzers Beeldvorming	Buitenland, geen aparte scholen → reguliere scholen, meer werkvoorziening - Participatiewet, werk is wegbezuinigd, organisatievorm waardoor je bepaalde mensen buitensluit. - TK richt zich nu op het binnenhalen van de meest voorkomende verwijzers. Valt nog een inhaalslag te maken bij verwijzers binnenhalen en laten ziet wie er op TK zitten.
--	---	--	--

	mij voorstellen dat zij weinig informatie hebben van Talita Koemi en wie zitten daar nou en wat doen ze daar nou? Daar is nog wel een inhaalslag te maken. RK: Laatst hadden we ook nog mensen van het samenwerkingsverband die hun ogen uitkeken die zagen van Goh heb je die kinderen hier ook op school.		
Kennismaking	1.2 [A01 Als kinderen hier op school komen hoe gaat zo een proces dan, kijken jullie daarna of worden ze verwezen?]. MF: Kinderen kunnen verwezen worden door een school of een instantie, we vragen altijd wel of ouders ze zelf aanmelden als ze dat kunnen, maar meestal zit er wel een verwijzing achter van een instantie of school. Meestal bellen ze naar school en we hebben nu drie trajectbegeleiders: de twee intern begeleiders en ik. Dan verdelen we de aanvragen zeg maar. Uhm.. dan worden ouders uitgenodigd voor een oriëntatie gesprek. Hierin bespreken wat is het voor een leerling, wat zijn de belemmerende factoren, wat zijn de bevorderende factoren en wat heeft het kind nodig. Dan maken we een rondje door de school, zodat de ouders de sfeer kunnen proeven en de leerlingen kunnen zien. Een aantal klassen lopen we dan ook even binnen uhm en dan besluiten sommige ouders om meteen aan te melden en sommige besluiten eerst nog ergens anders te kijken. Dat adviseren we ook aan ouders om naar andere scholen te kijken ga bijvoorbeeld maar eens kijken bij de school in Druten. 1.3 [A01 Maar ze hebben wel de keus om zich bij andere scholen aan te melden?] Die keuze die is vrij. Het is alleen bepalend waar je woont als je gebruik wilt maken van leerlingenvervoer. De gemeente betaald alleen leerlingenvervoer als je daarvoor in aanmerking komt bij dichtbij zijnde school. Dus als je in Nijmegen woont, maar gaat uiteindelijk toch naar Druten dan betaalt de gemeente het vervoer niet. Dus als je naar een school naar Arnhem wilt dan kan dat maar dan wordt het niet vervoert. Dus vervolgens als ouders zich willen aanmelden. Dan gaan we ervan uit gaande dat een leerling geen toelaatbaarheidverklaring heeft dan gaan we informatie verzamelen met toestemming van ouders. Dan gaan we een toelaatbaarheids verklaring aanvragen, observeren en dat doen we eigenlijk meestal in de huidige situatie waar de leerling verblijft. Daarna komen we met alle informatie terug in de commissie van begeleiding en	- Verwijzing - oriëntatiegesprek/ aanmelding - Bij wie ligt de keuze voor school - Leerlingenvervoer - Aanmelden - ZML op TK	- Via instantie of via school - Rondleiding, belemmerende en bevorderende factoren, sfeer proeven - Keuze is vrij voor ouders - Wordt alleen betaald door gemeente als je ervoor in aanmerking komt en naar de dichtstbijzijnde school gaat. - Toelaatbaarheid verklaring, observeren, informatie verzamelen - Toelaatbaarheidverklaring, Verstandelijke beperking, ondersteuningsbehoefte

	aan je gevraagd wordt, waar meer zelfstandig gewerkt moet worden. Ja, allemaal van dat soort dingen. Dan zullen wij altijd proberen iemand daarheen te begeleiden. Want als die anders zou kunnen en ons niet nodig heeft dat hoort hier niet thuis en moet die juist naar een andere type onderwijs. MF: en de vraag is hoe gaan we hiermee om? Dan hopen we natuurlijk wel dat deze ouders dat melden, want anders weten we het niet. En als deze leerling de potentie heeft dan trekken we zelf aan de bellen. Maar als ouders zelf ontevreden zijn en wij hebben niet het idee dat de leerling op een andere school hoort. Dan houden we altijd met ouders een gesprek en dan gaan we kijken van wat maakt nu dat deze ouder vindt dan deze leerling niet hier op zijn plek is? En dat kunnen verschillende oorzaken zijn en dan gaan we kijken wat we daarmee kunnen doen. Maar het is dus niet zo als ouders zeggen mijn kind hoort hier niet, maar qua criteria hier wel hoort en er geen mogelijkheid is voor een andere school dan gaan we natuurlijk niet zeggen nou we gaan hem aanmelden bij een praktijkschool, want dat is niet reëel. [A01 ja]. We vragen altijd aan ouders, wat verwachten ze? wat willen ze zelf? Dan gaan we dat onderzoeken. Soms laten we ouders ook een gesprek voeren op een andere school. Dat die school aangeeft het kan wel of het kan inderdaad niet. Sommige ouders hebben dat dan ook even nodig. [A01 Ja, zodat ouders het ook van iemand buiten de school horen]. RK: Ja elke ouder wilt het beste voor zijn zoon of dochter, maar over het algemeen is een praktijkschool of VMBO school die in de hiërarchie boven het speciaal onderwijs staan. Dan heb je meer potentie als je daar een diploma kan halen. Dus als het kan proberen we die kinderen zover te krijgen. 1.8 MF: en wat we ook altijd doen als een leerling hier nieuw is. Dan hebben we voordat de leerling begint een startgesprek met ouders, waar de leden van commissie van begeleiding bij is en de nieuwe mentor. Dan vragen we ook altijd aan ouders wat zijn jullie verwachtingen. Kijk, sommige ouders kunnen verwachtingen hebben dat wij opleiden naar het vmbo of dat een leerling iets kan worden waarvoor die de potentie niet heeft. Dus in het oriëntatie gesprek vragen wij ook altijd. Wat denken jullie waar die op gaat uitstromen en als ouders dan zeggen naar de HAVO, dat is niet reëel. dus we proberen dat gesprek altijd al eerder aan te gaan dan dat het kind hier al echt op school staat. RK: In het ontwikkelingsperspectief staat dat ook al	- Niet reëel beeld - Dilemma ouders in schoolkeuze	- Wat zijn de verwachtingen van ouders, wat is hun beeld van uitstroomprofiel - Ouders blijven hopen, kijken en denken dat het kind meer kan. - Aangewezen op een type onderwijs waar je ook zichtbare beperking tegenkomt. Confronterend, wordt niet gekeken naar de binnenkant.
--	--	--	--

	aangegeven de leerroute en de uitstroombestemming en daarvoor moeten ouders tekenen. En elke voortgangsrapportage en de rapportgesprekken, de ontwikkelingen worden gevolgd en zijn gerelateerd aan het profiel waar het kind in zit. Dus de hele periode hebben we altijd met ouders overlegd dit zijn de prestaties en die zijn gekoppeld aan dat uitstroomprofiel. Maar sommige ouders blijven anders denken, kijken en hopen dat het kind anders kan, meer kan. 1.24 RK: Het dilemma is dat ouders eigenlijk nergens anders terecht kunnen. Want als het kind aangewezen is op dit type onderwijs, dan kom je de zichtbaar beperkte kinderen ook overal tegen. Dat is! In heel veel landen gaan die kinderen niet naar school en ook in Nederland is het soms ontzettend moeilijk om het kind in het onderwijs te krijgen, omdat dat met te alles te maken heeft. Dus soms zijn ouders het niet gewend dat ook die kinderen naar school gaan en het confronteert hun iedere keer met mijn kind is niet zo, die hoort hier niet. Dan kijken ze niet wat die aan de binnenkant van mogelijkheden hebben. Sommige ouders zien het echt als straf en willen er niets mee te maken hebben.		
Verandering Beeld na kennismaking	1.9 [A01 Zie je bij sommige ouders ook verandering voordat ze hier komen en als ze hier een tijdje zitten?] Ja van alle kanten, van ouders van hele jonge kinderen die net aanmelden die gewoon meteen weten ik meld hier aan omdat mijn kind een beperking heeft en ik zoek een plek waarbij gekeken wordt van wat kan mijn kind wel in plaats van dat er iedere gekeken wordt wat hij niet kan. Soms zie je ook dat ouders thuis merken van Goh, het kind kan de tafel dekken, zijn bed opmaken en allemaal dingen zelf doen, maar het praktisch uitvoeren hoeft nog niet te betekenen dat je een bepaalde formuleren kan invullen of zelfstandig bent. Dus soms hebben ouders een ander beeld van wat een kind kan dan wij dat als school hebben. [A01 Dat is mooi dat je dat zo zegt, want dat zijn dingen die ook terugkomen vanuit het interviewen. Dat bijv. een moeder zegt ja maar hij helpt mee in de winkel en kan helpen koken]. 1.10 MF: We maken inderdaad dus wel mee dat ouders hier komen met weerstand, eigenlijk niet willen. En dat je merkt ze zijn hier en ze merken dat	- Verandering na aanmelding	- 1. Geen reële verwachtingen, thuis kan die wel praktisch uitvoeren (koken, boodschappen), waarom dan nog steeds hier? Ander beeld dan dat school heeft. 2. Ouders met weerstand, die later merken dat het kind op zijn plek valt en vrolijker is. 3. Ouders waarbij later bepaalde dingen tegenvallen, ik had het anders verwacht 4. Ouders die zeggen mijn kind hoort hier niet en dat blijft zo

	verstopplekjes, want dat is voor deze doelgroep niet handig. Maar in ieder geval in het gebouw en met bijvoorbeeld de kleurtjes hebben wij daar wel rekening mee gehouden om het wat meer op de voorgrond te zetten.		
Informatie TK	1.20 <i>[A01 Wat doen jullie al om de toekomstige ouders, naast het kennismakingsgesprek, de juiste informatie te geven? Kunnen hun op andere manieren ook informatie verkrijgen]</i> MF: Via de site en er gaat ook veel via de verwijzers en het samenwerkingsverband. We hebben ook een schoolondersteuning plan geschreven waarin ouders kunnen zien, wat doen we nou eigenlijk precies. Maar de meeste ouders kijken toch wel op de site en we merken ook vaak dat als ouders dit advies krijgen even op de site kijken of bellen naar ons. Maar wat wij vooral doen is ons profileren via de site en als dat te zwaar is de krantjes bijvoorbeeld Rob is een keer geïnterviewd voor de buurtkrant RK: Ja klopt maar met name de website. Wij hebben bijvoorbeeld geen open dag, maar we zijn wel opgenomen in de scholengids. Voor ouders die voor een middelbare school gaan kiezen. Vroeger stond het speciaal onderwijs niet in de brochure. Het is voor alle schoolverlaters van groep 8 die krijgen dat en wij staan daar nu ook in vernoemd. Maar meestal is het zo dat leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben via de verwijzers of de intern begeleider met ons in contact worden gebracht. MF: Mond op mond komt ook heel vaak voor. Dan belt er iemand die uit haar buurt van ons gehoord even en die vragen dan naar onze school of bellen voor meer informatie. 1.21 <i>[A01 Ik merk dat het voor allochtone ouders of sommige ouders moeilijker is om op internet te kijken, hebben jullie manieren om het voor hun makkelijker te maken om informatie te krijgen?]</i> MF: Ik denk dat we dat nu nog veel te weinig doen. Het vertalen van de schoolgids of de site doen we nu nog niet. Veel ouders komen ook binnen vanuit andere scholen, dus dat stukje naar buiten toe bijvoorbeeld vertalen. <i>[A01 Dus dat is iets wat nog zou kunnen?]</i> MF: Als blijkt dat dat nodig is dan zou dat wel kunnen. <i>[A01 Een vader gaf bijvoorbeeld aan dat hij te weinig informatie van de verwijzers had of in het oude gebouw geen zichtbaar beperkte kinderen zag en hierdoor dus andere verwachting had en niet genoeg informatie].</i> RK: Ja, daar hebben wij het wel eens over gehad, want wil je informatie in een andere taal beschikbaar stellen. Deze mensen	- Informatie voorziening via? - Wat nog niet? - Overweging vertalen - Voorlichtingsfilm (nog niet)	- Site, verwijzers, samenwerkingsverband, schoolondersteuningsplan, bellen, buurtkrant, scholengids, mond op mond - Geen open dag / folders - Allochtone ouders kan informatie via een site of brochure moeilijk zijn. TK heeft geen vertaling, is een overweging, maar leren ouders zich dan wel aanpassen? - probeert Talita Koemi te organiseren. Nijmegen 1, schoolportretten met filmpjes

	wonen in Nederland en moeten eigenlijk mee in de Nederlandse systematiek, maar daar hebben wij het nooit heel uitgebreid over gehad. MF: Ja dat is ook iets om te overwegen, want meestal met de gesprekken zit daar een tolk bij, dus dat is ook een aanpassing. Maar dit is nog een goede om te overwegen. 1.22 [A01 Zijn er nog dingen die jullie zouden kunnen doen voor ouders om een reëel beeld over te brengen?] RK: Wat wij in ieder geval proberen te organiseren is een programma van Nijmegen 1, tv zender, die schoolportretten maakt. Het is de bedoeling dat die schoolportretten ook hier op school worden gemaakt, dat er wat filmpjes gemaakt worden om te laten zien wat we hier doen. Dus uh, het ook weer wat toegankelijker te maken in die zin. In onze schoolgids komen ook weer nieuwe foto's nu. Zodat we ook meer in die zin kunnen laten zien om de diversiteit te laten zien van de kinderen op school. [A01 Is dat ook iets voor de website om meer foto's te gebruiken?] RK: Ja we vragen ook altijd toestemming aan ouders of we foto's van kinderen voor dat doeleinde mogen gebruiken. Sommige ouders vinden het goed en andere niet. We krijgen nu wel raakpunt, als een soort tussenstap, waar ouders van leerlingen hier op school kunnen inloggen en dus binnen de site op hun klassenpagina kunnen komen. Dan kun je daar veel meer foto's vinden van activiteiten die op school gebeuren. Dan is het doel gewoon intern en dat is het voor het gebruik onder ouders en niet voor de buitenwacht. MF: We denken na over toch een soort voorlichtingsfilmpje, daar zijn wel ideeën over. Daarin voorzie je natuurlijk ook al ouders die de taal niet spreken, dat je een filmpje dat je door school loopt en dat ze toch al een soort visuele rondleiding krijgen. Daar zijn we een beetje over aan het nadenken [A01 dat je dus de kinderen ziet en leraren]	- Foto's in schoolgids (nog niet)	- meer van activiteiten op school, van kinderen zelf kan juist ook weer confronterend overkomen (zie acceptatie)
Leerlingen, acceptatie	1.25 A01 Merken jullie dat de kinderen daar zelf veel last van kunnen hebben?] RK: Ja, kan absoluut. [A01 Wat zien jullie daarin terug?] RK: Als ouders keer op keer blijven vragen of hij toch niet aangemeld kan worden op een pro school. Dan bevestig je naar het kind dat je meer van hem verwacht dat hij eigenlijk kan geven. Dan kan zelfs zo schadelijk zijn dat het kind daar last en faalangst van oploopt. Gewoon omdat het aan een beeld moet voldoen, omdat die ouders de lat zo hoog	- Loyaliteitsconflict	- Ouders accepteren het kind niet zoals hij is, leggen de lat hoog → kind faalangst oplopen of andere problematieke. Kind voelt zich fijn op school, maar mag niet tegenover ouders.

	leggen, terwijl hij dat helemaal niet kan. Ons wordt dat kwalijk genomen, maar indirect slaat dat op het kind terug. Je ziet dan ook een loyaliteitsconflict. Je ziet kinderen die het heerlijk vinden en op hun plek zijn en het geaccepteerd hebben, maar waarin dat acceptatiestuk iedere keer terugkomt is als er thuis over gesproken wordt en ze hier niet lekker kunnen hechten en kunnen landen. RK: Ze mogen bijna niet blij zijn hier. MF: en dat is lastig. Je wilt hier eigenlijk niet blij zijn omdat je ouders vinden dat je hier niet hoort, maar je vindt eigenlijk wel fijn hier. Dat is een hele lastige positie van het kind. <i>[A01 Vorig jaar zag ik inderdaad hier op stage ook verschil bij een leerling hoe hij in de klas was, vrolijk en blij, en hoe hij was als hij uit de klas liep, stoer en met andere omgaan.]</i> RK: Alle kinderen willen ze ergens een positie verwerven en inderdaad wat jij zegt willen ze stoer zijn en soms ga je ook over je eigen grens heen dan wat je kan waarmaken en kan hendelen. MF: Zeker als ouders iets anders van je verwachten, dan wil je eigenlijk dat je het hier niet naar je zin hebt en dan kunnen ze dat uiten in ander gedrag. 1.26 RK: Vaak hebben kinderen verwijzingen van anderen scholen waar ze overvraagd worden dat ze daar ander gedrag lieten zien dan hier. Over het algemeen als je ze niet meer overvraagd en aansluit bij wat ze wel kunnen verdwijnt regelmatig ook wat van dat moeilijk gedrag van dat opstandige gedrag en van dat negatieve gedrag. Dat gedrag kan dan ook verdwijnen als je je gehoord voelt en als gezien wordt wie je bent en niet afgerekend wordt op wat je niet kan. MF: Dat zien we regelmatig. RK: We horen ook wel van ouders terug dat hun kind daarin verandert. MF: Maar het is ook lastig soms voor ouders he. Kinderen beginnen bijvoorbeeld op SBO en die gaan dan naar de praktijkschool en die gaan dan afzakken. Voor ouders is Talita Koemi vaak een flinke stap terug. Je begrijpt ook natuurlijk wel dat je dat liever niet hebt. Als je bijvoorbeeld van de HAVO teruggaat naar de MAVO vind je dat als ouder ook jammer. Onder Talita Koemi heb je eigenlijk niets meer. RK: Het is een half vol of een half leeg glas wat dat betreft.	- Overvraging	- Leerlingen laten ander (negatief) gedrag zien bij overvraging. Gedrag verdwijnt als je gezien wordt en gekeken wordt naar de mogelijkheden.
--	---	----------------------	--

Interview 1

Geleid door: Anne Lam

Aanwezig: Anne Lam [A01], Rob van der Knaap (RK), Metina Fransen (MF)

Datum: 20.04.2016

Gericht op de volgende deelvragen:

1. Welke al dan niet realistische beelden hebben ouders en verwijzers over de doelgroep en het onderwijs voor en na de kennismaking met Talita Koemi?
2. Welke factoren zijn van invloed op de beeldvorming van ouders en verwijzers voor en na de plaatsing van het kind op Talita Koemi?
3. Wat doet Talita Koemi al meer of minder om naar ouders een realistisch beeld over te brengen van de doelgroep op Talita Koemi?
4. Wat kan Talita Koemi volgens de betrokkenen doen om een meer realistisch beeld te geven aan ouders en verwijzers?

Categorie	Open coderen	Axiaal coderen
Inleiding	- Functie - Toelaatbaarheid verklaring - Participatiewet	- Directeur en psycholoog - Nodig voor aanmelding op TK - Meer leerlingen richting arbeid krijgen via TK. Hoe doen we dit?
Acceptatieproces	- Acceptatieprobleem - Ouders in het acceptatieproces - TK hulp in acceptatieproces - Vastlopen in acceptatieproces - Zichtbare beperking - Geen zichtbare beperking - Allochtone ouders - Rondleiding	- Ouders vinden dat hun kind meer kunnen dan de school denkt. School legt uit met voorbeelden - Ouders kunnen niet altijd overzien wat er kan gebeuren, je moet ermee dealen. Ieder op zijn eigen manier, sommige goed sommige gaan verwijten leggen/ruzie maken - Begrip tonen, aansluiten, ouders moeten zich gehoord voelen. - Verwijzen via contactpersoon vindplaats. Schoolmaatschappelijk werker. Begeleiding. ondersteuning - Kan er niet omheen, eerder acceptatie - Moeilijkere acceptatie. Omgeving reageert er anders op, had die maar iets zichtbaars. (altijd uitleggen, hoge verwachtingen) - Schaamte/Schuld naar de buitenwereld. Waaraan hebben we dit verdiend. - Ouders krijgen een beeld, maar zichtbaar beperkte kinderen of extreem gedrag is ook confronterend of ouders schrikken ervan. Wordt gemerkt in cultuurverschil.
Verwachtingen		
Voorgaande scholen	- Samenwerking met de Windroos	- Bij weerstand naar Talita Koemi werken ze hierin samen en wordt er eerder in gesprek gegaan en informatie gegeven.
Beeldvorming	- Mongolenschool - (anders gewend, ander beeld) Allochtone (ouders/Buitenland - Nederlandse eisen maatschappij	- Sommige ouders onvoldoende zicht, kijken alleen naar de buitenkant, terwijl het zit in de binnenkant - Buitenland, geen aparte scholen → reguliere scholen, meer werkvoorziening - Participatiewet, werk is wegbezuinigd, organisatievorm waardoor je bepaalde mensen

	- Verwijzers Beeldvorming	buitensluit. - TK richt zich nu op het binnenhalen van de meest voorkomende verwijzers. Valt nog een inhaalslag te maken bij verwijzers binnenhalen en laten zien wie er op TK zitten.
Kennismaking	- Verwijzing - oriëntatiegesprek/ aanmelding - Bij wie ligt de keuze voor school - Leerlingenvervoer - Aanmelden - ZML op TK - Samenwerkings- verband - Ouders willen andere school (geen zml school) - Startgesprek - Niet reëel beeld - Dilemma ouders in schoolkeuze	- Via instantie of via school - Rondleiding, belemmerende en bevorderende factoren, sfeer proeven - Keuze is vrij voor ouders - Wordt alleen betaald door gemeente als je ervoor in aanmerking komt en naar de dichtstbijzijnde school gaat. - Toelaatbaarheid verklaring, observeren, informatie verzamelen - Toelaatbaarheid verklaring, Verstandelijke beperking, ondersteuningsbehoefte - Beoordelen en geven toestemming → kunnen zorgen dat er financiële middelen vrij komen - In eerste instantie proberen kinderen altijd zover te krijgen om hoger te komen. Bij Irreële verwachtingen: Gesprek: wat verwachten ouders/wat willen ze, wat kan het kind in leren, gedrag en zelfstandig werken, gesprek met andere school - Wat zijn de verwachtingen van ouders, wat is hun beeld van uitstroomprofiel - Ouders blijven hopen, kijken en denken dat het kind meer kan. - Aangewezen op een type onderwijs waar je ook zichtbare beperking tegenkomt. - Confronterend, wordt niet gekeken naar de binnenkant.
Verandering Beeld na kennismaking	- Verandering na aanmelding	- 1. Geen reële verwachtingen, thuis kan die wel praktisch uitvoeren (koken, boodschappen), waarom dan nog steeds hier? - Ander beeld dan dat school heeft. 2. Ouders met weerstand, die later merken dat het kind op zijn plek valt en vrolijker is. 3. Ouders waarbij later bepaalde dingen tegenvallen, ik had het anders verwacht 4. Ouders die zeggen mijn kind hoort hier niet en dat blijft zo
Beïnvloedende factoren	- Verwijzers(verkeerd beeld) - Talita Koemi, uitstraling/ integratie maatschappij	- TK geïnvesteerd in het bekender maken van Talita Koemi bij verwijzers. Wat doen wij nu hier, wie zitten hier. Aanmeldlijn toegenomen - Kleurtjes gebouw, speelplaats aan de voorkant, kinderen mogen gezien worden, school mag gezien worden. NIET MEER VERSTOPPEN
Informatie TK	- Informatie voorziening via? - Wat nog niet? - Overweging vertalen - Voorlichtingsfilm (nog niet) - Foto's in schoolgids (nog	- Site, verwijzers, samenwerkingsverband, schoolondersteuningsplan, bellen, buurtkrant, scholengids, mond op mond - Geen open dag / folders - Allochtone ouders kan informatie via een site of brochure moeilijk zijn. TK heeft geen vertaling, is een overweging, maar leren ouders zich dan wel aanpassen? - probeert Talita Koemi te organiseren. - Nijmegen 1, schoolportretten met filmpjes - meer van activiteiten op school, van kinderen

	niet)	zelf kan juist ook weer confronterend overkomen (zie acceptatie)
Leerlingen, acceptatie	- Loyaliteitsconflict - Overvraging	- Ouders accepteren het kind niet zoals hij is, leggen de lat hoog → kind faalangst oplopen of andere problematiek. Kind voelt zich fijn op school, maar mag niet tegenover ouders. - Leerlingen laten ander (negatief) gedrag zien bij overvraging. Gedrag verdwijnt als je gezien wordt en gekeken wordt naar de mogelijkheden.
Tips, Tops en algemeen voor TK	- Talita Koemi - Nieuw project	- Streekschool, relatief veel leerlingen met allochtone achtergrond. - ZML klas, van leerlingen van Talita Koemi, in een reguliere voorgezet onderwijs school.